

VIATA INDUSTRIALA

IPARI ÉLET

REVISTA PENTRU APARAREA TUTUROR INTERESELEOR INDUSTRIALE
ALTALANOS IPARI ÉRDEKEKET SZOLGALO KÖZGAZDASAGI LAP

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru mici industrii... 240.—
Pentru orice societăți,
bănci, mari întreprinderi,
pe un an1000.—

Redactor responsabil și proprietar

ARPAD KÖRÖSI ÁRPÁD

felelős szerkesztő és laptulajdonos

ELŐFIZETESI ARAK:

Iparosoknak 1 évre240.—
Bankok, részvénytársasá-
gok, gyárak és nagykeres-
kedőknek.....1000.—

Redacția și administrația - Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Strada Iuliu Maniu No. 8

In pragul deciziei

Pe drumul, pe care l'ați ales Domniile Voastre Domnilor, vom ajunge iar la punct mort. Ați vrea ca și micii industriali să Vă urmeze și nu voiți nicidecum să observați că acest drum duce spre catastrofă. Ar fi bine ca însăși să terminăm odată cu digresiunile și să iasă odată de după culise acei domni și să expună clar și sincer: ce vor. În decursul ultimelor luni mica industrie era pe cale să se regăsească pe sine și a început să țese legăturile, cari au menirea să formeze baza viitoare a vieții de brânșă. Aceste fire de legătură sunt încă atât de slabe și gingașe, încât chiar și cea mai mică lovitură ajunge pentru a distruge acest plăpând fruct al străduințelor noastre de zeci de ani.

Din partea mai multor cercuri se fac apeluri către mica industrie. Dar acești apoștoli uită totdeauna să ne spună: încotro vor să ne ducă? Cine vor mai fi acolo, ce scop își vor pune și de ce sunt deja la începutul începutului atât de dispași? N'ar fi mai bine oare dacă acești diriguitori s'ar împacă întâi între ei? E necesar oare ca micii industriali să fie chemați spre ținte atât de diverse? Am putea merge cu toții pe aceeași cale. Dece e nevoie de mai multe ținte? Cine ne garantează că tocmai un drum anumit e mai bun, decât un altul oarecare? Ar fi nevoie ca toți acești viitori diriguitori să discute întâi între dânșii țintele lor, și numai după aceea, când deja toți s'au învoit în privința țintelor, să se adreseze micilor industriali chemându-i să-i urmeze. Dacă veți face astfel Vă promitem că și noi vom fi acolo, dar până când Domniile Voastre Vă certați între voi, noi nu vrem să asistăm nici chiar ca spectatori.

Una dintre căi, pe care o cunoaștem și noi, este destul de potrivită pentru ca toți micii industriali s'o poată urma. Dar ce vor oare ceilalți? Până azi încă n'am avut ocazie să vedem vre-o acțiune serioasă de a lor, i-am văzut doar făcând exhibitii. Mai clar vorbind, imită în fraze mari pe cei din categoria întâia, fără a urma însăși și exemplul dat de aceia pe termenul activității serioase. Pe aceștia îi cunoaștem și nu dorim să-i mai vedem. Vrem cu toate acestea să atragem luarea aminte a acestor sfătuitoari asupra împrejurării că azi nu mai avem nevoie de fraze mari, ci numai de

Utválasztás előtt

Megint zsákutcába jutunk uraim ezen az úton, ahova önök léptek és amelyen szeretnék, hogy az ország iparossága is kövesse önöket. Téves út ez és katasztrofális. Elég volt a mellébeszélésből, lépjenek ki az útmutatók a kulisszák mögül és világosan, nyíltan szögezzék le: ki mit akar! Az iparosság az utóbbi hónapokban kezdett saját magára találni, kezdték hajszálvékonyságú pókfonalakkal összekötni egyinást, hogy összekapcsolódjanak. Ez a szál még olyan vékony, hogy egy durva lökéssel darabokra szakadhat és az iparosság évtizedek szenvedése árán fog megint ahhoz a ponthoz érni, hogy újra az összekapcsoló pókhálónál fonásához kezdjen.

Most többirányból is nógatás hallatszik, hogy: „gyertek utánam!” De az intégetők elfelejtik megmondani: miért? Kik lesznek ott, milyen célból és miért már a kezdet kezdetén annyi irányban? Nem lenne jobb ha az útmutatók először saját maguk között tisztáznának egyet-mást? Először is miért szükséges ez a több ultra-terelés? Amikor becsületes szándékkal egy úton is haladhatatnának. Miért az egyik, miért a másik? Miért nem, tegyük fel, egy harmadik? Ha abban az irányban akarnak dolgozni, hogy egy közös harmadiknak a módozatait beszéljék meg, Isten vezérelje őket feltett szándékukban. De elég egyelőre, ha az útmutatók összejönnek. Addig hagyják ki a többiek a játékból míg vitájukat egymásközt elintézik külön-külön és azután közösen beszéljék meg a további teendőket. Ha ezt megteszik, akkor az iparosság is ott lesz, de addig, amíg a fentiek egymásközt veszekednek, még nézőnek se megy el az iparosság.

Az egyik út, amelyet mi is ismerünk, mondjuk, elég rendezett, és ezen az iparosság is egész nyugodtan elindulhat. De mit akarnak a többiek? Még nem láttuk semmi komoly ténykedésüket. Frázisokban mimelk az előbbi és üzletiesítik, de nem követik annak komolyabb tevékenységét. Az ilyesmit mi már ismerjük és nem kérünk belőle. Egyre azonban felhívjuk az illető útmutatók figyelmét: ma nem üres szólalomokra, hanem komoly és kézzelfogható tettekre van szükség. Igérettekkel el vagyunk látva két évszázaddal előre. Ha becsületes szándék vezeti önöket, akkor keressék meg

apte, de activitate serioasă și onestă. Dispunem peste un stoc atât de mare de promisiuni care de care mai fantastice, încât va fi de ajuns chiar și pentru nepoții nepoților: noștri. Dacă aceștia de fapt sunt conduși de tendințe oneste, trebuie să caute acel drum de mijloc, care — îi asigurăm — va fi urmat și de marile mase ale meseriașilor din țară. În cazul contrar vor păți tot așa ca acel subofițer rus, care s'a prezentat în fața superiorului său anunțând că a adus 500 de prizonieri, și uitându-se îndărăt, abia atunci a observat că are în urma sa doar vre-o 25 de prizonieri. Ceilalți au evadat. Av:ți grijă, D-lor, să n'o pățiți și Dvs. tot așa, să nu rămâneți în urmă numai Dvs. și câțiva dintre intimitii Dvs. Masele și-au dat seama că au fost duși de nas și de acum nu se vor mai lăsa amăgite de nimeni.

azt a közös harmadik utat, amelyen ha elindulnak, mögójük sorkozik az ország össziparossága. Ha nem, úgy járnak, mint a hadifogságban számtalanszor járt orosz felvezető altiszt, aki mikor jelentette a felettesének, hogy átad 500 embert, hátránézett és akkor látta, hogy az ötszázból alig huszonöt maradt. A többi lemaradt. Önök is így fognak járni uraim, a tömeg le fog maradni és hátuk mögött csak klikkjük fog felserakozni. A tömeg régen átlátott a szitán, nem lehet és továbbra nem is ajánlatos az orránál fogva vezetni.

Ezentul nem lesz így, ennek előszelét már érezni lehet. A tömeg kapni is akar, nemcsak ígéretet és ugynevezett „erkölcsi támogatást”. A tömeg eddig csak adott. Mindig, mindenkinek mindent. Szeretők ha az utmutatók ezt belátnák. Ne ígérjenek, hanem adjanak

Mi a különbség az elméleti és a gyakorlati kalkuláció között? Hogyan kell helyesen kalkulálni?

Az elmúlt évtized a kisiparosságra katasztrófális meglepetéseket tartogatott. A konjunktúra megszűnése után mutatkozott meg igazán, hogy gazdasági életünk mennyire gyenge alapokra volt építve. A gombamódra szaporodó vállalatok, melyek könnyelmű bankkölcsönökből létesültek, az első szélfuvás:ra összeomlottak. Volt olyan nap is, amikor 5—600 iparendélyt adtak be ezek a nagyramézett és gyenge alapra fektetett vállalatok, amelyek eltérve a szolid üzleti haszonnal dolgozó régi vállalatok kereskedelmi elvétől, merészen 100—200 százalékos haszonra számítottak elméletben és ennek érdekében ügynökeikkel behálózták az egész országot. Még olyan szakmánál is alkalmaztak ügynököket, ahol az eddig ismeretlen fogalom volt és amelyre ma sem volna szükség, tisztességes üzleti alapon vezetett vállalkozásoknál. Ennek az ügynöki rendszernek indokolatlan beállításával az'án a fogyasztói közönség bizalmát megingatták régi szállítójával szemben, mert a látatlanul és jóval olcsóbban ajánlott áru azt a hitet keltette benne, hogy régi szállítója becsapta. Így alakult ki aztán az áldatlan üzleti verseny, amely napjainkban is eléggé érzéti káros hatását. A könnyelmű és minden reális számítás nélküli vállalatok természetesen összeomlottak, de maguk után hagyták az általuk kitermelt káros rendszert. Eddig úgy volt, hogy ha a fogyasztónak valamire szüksége volt, megkereste azt a szaküzletet, műhelyt, vállalkozót, ahol szükségletét beszerezhetfe vagy munkáját elvégeztette. Legfeljebb, ha kéltelkedett az árban, kont-

rollképen elment egy-két másik helyre is, aztán nyugodtan leadta a rendelést. Most az a helyzet, hogy a rendelő jobban ismeri az árakat, mint a vállalkozó vagy a kereskedő. Nem sajnálja a fáradságot, összeházaolja az összes üzemetek, egy-egy furfangos trükkel ugraszítja is őket, légvarepítő ígéreivel, melynek nagyon sokan esnek áldozatul.

A másik ok, amely a gazdasági összeomlásnak a következménye, hogy a széinek eresztett szkmunkások, akik tehették és ráterméségük volt, önállósították magukat. Az amugy is megcsappant munkalehetőségek között másképp nem tudák létüket biztosítani, csak úgy, ha régi munkaadójuk vevőköréit keresték fel és ott jóval olcsóbb ajánlatot tettek, hogy így a maguk részére munkaalkalmat biztosítsanak. Ez némiképpen menthető, mert eleinte kevesebb rász. vel és ők maguk végezték el a munkát. Számításukat pillanatnyilag megkapták, amíg a közterhek nem nehezdedtek vállukra és így a célt, hogy mindennapi szükségletüket maguk és családjuk részére biztosítsák, el is érték. Igen, csak hogy a nagyobb cégek is felszámáltak és hogy a sok kicsi üzettel a versenyt fel tudják venni, kénytelenek voltak áraikból engedni. A különbözetet alkalmazottaikra háritották át és fokozatosan megkezdtek a fizetések redukálását. A kisüzemek újabb árredukációkat hajtottak végre és ez a verseny így fokozódott egészen napjainkig. Ma is ugyanezt teszik egymásközt az iparosok is. Azután egyre-másra alakultak meg a kisüzemek a fenti módszer szerint. Ha munkájuk nem

volt végig'árgatták a vevőt és felkinálkoztak. Az élelmesebbje már a tervezett munka előtt megkezdte a vevő puhítását és jótanácsokkal látja el, hogy hogyan lehet a munkát minél olcsóbban kihozni. Közben napról-napra jobban lemorzsoódik a munkadíj. A megtérülés szándéka is nagyban hozzájárul mindehez. „Ha ő megtudja csinálni, én is, legfeljebb pá' ezer lejt ráfizetek, de a munkát a kezemből ki nem adom.” A nagycégek, hogy elűssék a kisebbeket, ugyanezt teszik. „A befutott legolcsóbb ajánlatnál 10 százalékkal olcsóbb” — így szól a nagycég ajánlata. Ez az örült árverseny, törtetés a mindennapi kenyéért uralja a piacot ma is. Látszólag a közönség javára szolgál, de csak látszólag mert az olcsón vállalt és ajánlott munkának mindig van és kell hogy legyen valami hiánya, vagy a minőség, vagy a kivitel tekintetében. Erre az állapotra mindkét fél ráfizet, sőt, maga a szakma is, mert ezáltal fejlődésében megáll vagy visszesisik. Az ilyen üzemek nem tudják magukat felfrissíteni, modernizálni s így súlyos szükségleti cikk kerül a piacra, aminek ellensúlyozója a még nagyobb baj: a külföldi import. Pedig bármilyen árut beföldön is ugyanolyan jól meglehet csinálni, megfelelő termelőeszköz és szakképzett emberek segítségével, csak nem ilyen árban. A közönség pedig hozzácsokott, hogy a beföldi munkát olcsón kapja és nem hajlandó még a külföldi cikkel egyenlő jóságu árut se magasabban díjazni. A kisiparosság is dolgozik ugyan, de napról napra szegényebb és összesik a terhek alatt. Hibája mindennek az, hogy a kisiparosság eltért a ceruzával való számításról. Hányzik az üzleti megfontoltság, nincs sokszor tisztában a vállalt munka időtartamával, az anyagárval, nem számol az előre nem látot

nehézségekkel, az esetleges anyagdrágulással, a közönség pedig kihasználja ezt a rendszertelenséget, sőt egy-egy üzérkedő fokozza is azt. Számítanunk esetében megtörtént, hogy a megrendelő valakitől „fekete” ajánlatot szerzett és ezzel járta végig az iparosokat, akik az új „vevőknek” bedőltek és mindegyik a már összeszedett ajánlatokból egy órái lejt leengedett. Végül, aki az ilyen módon nyakába szakadt jó munkát leszállítja, 3—4 hónapig is kerüli szájiz marad utána.

Sajnos, ez az állapot minden szakmánál feltalálható. Régebben más volt a helyzet. Szolid üzleti alapon dolgoztak a vállalatok, munkásaikat jól fizették és mégis elég tekintélyes összeggel zárták évi mérlegük.

A nagyvállalatok ma is kalkulációval dolgoznak, csak nem törvénytelenen előírt 25—30 százalékos haszon hozzáadásával, hanem, mert szinte valamennyi kartellbe tömörült, a profit 3 400 százaléknál kezdődik, sőt egyes monopolizált cikknél elérheti a 1000%-ot is. (Nem tévedés, ez 300 százalékos akartunk irni.) A közelmúlt szituációjától megriadva egyes érdekeltségek másszámra szállították ki az országból az aranyat. (Ezt nem deficitből tették, valószínű.) A kisiparos sajnos ma nem ceruzával kalkulál. Először azt veszi tekintetbe, hogy a felvállalható munka értéke jó-e az illető? Jobban mondva: lehet-e kaphat-e? Hamarjában kiszámítja, hogy a remélt előlegből mennyit fog tudni fizetni halaszthatatlanul sürgős adóságából és akkor emond egy hozzávetőleges árat. A megrendelő kap az alkalmon, lefizeti az előleget és mindketten örülnek az üzletnek. Később, mikor az illető munkához lát és anyagot megvásárolni, rájön hogy bizony rossz zieleit csinált. Ha régi neve, tekintélye van és ad rá valamit, hogy az továbbra is sértetlen maradjon, eserü szájizzal, de becsületesen elvégzi a munkát. Legfeljebb megjegyzi a vállalkozó, hogy ezt a munkát bizony kalkulálta, ennyit és ennyit fizett rá. Ha a megrendelő jobbízű ember és az elvégzett munkával meg van elégedve, akkor esetleg vissza térít valamit. Ez az eset, hogy úgy mondjuk, kényszereset, de legesik, hogy valaki csak azért ad a csöbbsz ajánlatot, hogy a konkurenciát elüsse a munkától, abban a balga véleményben, hogy a jövő alkalommal konkurenciamentesen majd beozza a szerződést kárt. Esetleg már öre is elhatározza, hogy hol és hogyan fogja becsapni a megrendelőt.

Nem akarunk most részletek kitérni, csak egyetlen példát hozunk fel, mert a lap teljes terjedelmére volna szükség, ha az összes eseteket fel akarunk sorolni.

A gyakorlatban ma ez a kalkuláció van — mondjuk 80% -ban — érvényben:

Anyagár Lei 200.—
Két munkás kb. egy nap alatt végzi el „ 300.—
En is akarok valamit „keresni” rajta „ 100.—

Ez összesen Lei 600.—

Nézzük meg, hogy ilyen kalkuláció mellett mennyi a kereset. 1. Fél-napi tárgyalás, időöltés a megrendelővel míg az üzlet létre jött. 2. Az anyagbeszerzés is igénybe vesz egy két órát. 3. A megrendelt áru hazaszállítása 15-20 lejt szintén kitesz. 4. A munkások utáni adó, betegsegélyző és egyéb illetékek egy napra eső része. 5. A munkaadó adója és majdnem egynapi idővesztése, a 100—lejes „kerestből” mi marad meg? Munka, — ilyen alapon, — bőven akad és mégsem lehet ilyen alapon zöldlágra vergődni. A szomszédok és a konkurrencsek irigykedve beszélnek egymásközt, hogy a másik műhelye tele van munkával, az adóhivatalban ugyanezt hiszik és ezen az alapon adóztatják meg.

Mindenhol haljuk a panaszt, hogy a kisiparosok nagyrésze kalkulálni nem tud. A megrendelők között általános a panasz, hogy a kisiparosok a kiadott munkákat különösen az utóbbi időkben, a helytelen kalkuláció folytán befejezni nem voltak képesek. Két eshetőség áll be ilyenkor. A kisiparos vagy félbehagyta a munkát és azt más fejezte be, vagy ha a megrendelő kellő belátással rendelkezett, — ami a ritkább eset — a munka befejezésére szükséges póttösszeget a munkavállaló rendelkezésére bocsájtotta. Mindebből az a tanulság, hogy elsősorban helyesen kell kalkulálni, másodsorban a költségvetési előirányzat kereteit lehetőleg tartani kell és nem olyan nagy engedményeket tenni, hogy a munka elvégzése elé egyrészt akadályok torlódjanak, másrészt, hogy munka már előreláthatóan ráfizetésel végződjék. Az az elgondolás, hogy amit erre a munkára ráfizettem, azt majd a másiknál fogom behozni, teljesen illuzióris és nem is helytálló, mert ki biztosítja az iparost, hogy a következő munkát ő kapja meg, azonkívül hogy az előbbi ugynevezett ráfizetéses eljárás nem fog-e megismétlődni? Ilyen esetben

már eleve előáll az a helyzet, hogy az iparos miután a régi munkát olcsón végezte és az új munka már terhekké indul meg, a munka befejezése kétségessé válik. Mindez természetesen nem fordulhat elő, ha rendes kalkulációt készítenk és az esetleges alkudozásnál az árakból csak annyit engedünk, ami az előrelátható haszon terhére megy és azt lényegesen nem csökkenti. Nem szabad elfelejteni, hogy a munkálatok nem szabályszerű lefolytatása a megrendelőnél a legnagyobb bizalmatlanságot kelti és az iparost nemcsak hogy a további munkalehetőségektől utheti el, de könnyen megeshetik, hogy egy ilyen ballépés egész egzisztenciáját teszi tönkre. A tönkrement ember nehezen tápáskodik fel újra, felemelkedése kétszeres erőfeszítést igényel. Áron alul vállalni munkát tiszta öngyilkosság. Szükséges tehát hogy az iparos minden elvállalt munkát alaposan meggondolt kalkulációnak vessen alá és ne sajnálja az időt és fáradságot, hanem papiroson számita ki magának az egész munkafolyamot, a várható költségeket és keresetet. Ebben az esetben nem lesz kitéve meglepetéseknek. A helyes kalkuláció folyamata igen egyszerű:

1. Anyagár — — — Lei — —
 2. Munkabér — — — Lei — —
 3. Üzemköltség, helységbér, százaléokban — Lei — —
- Önköltség — — Lei — —
25 % haszon — — Lei — —
Vállalati ár — — Lei — —

Ami az ugynevezett üzemi rezsiköltséget illeti, fontos, hogy az összes számbajöhető tényezők figyelembe véssenek. Az iparban normálisan felmerülő költségek: a) Helységbér, b) Világítás, c) Motoráramköltség, d) Állami adók, e) Városi adók, f) Munkásbiztosítás, g) Segédfizetés, h) Tanoncfizetés, i) Általános személyzeti fizetések, k) Biztosítások, l) Nyomatványok, bélyegek, stb., m) Tőkekamat, — ha tőke volt. — Hogy miképen képzelendő el a tételeknek a kalkulációba való behozása, arra a következőkben egy egyszerű példával szolgálunk:

Vegyünk alapul egy kisebb mechanikai műhelyt, amely mondjuk gépszerelekkel és javítással fog-

Küldje be

előfizetési díjhátralékát kiadóhivatalunknak!

lalkozik. A személyzet a tulajdonoson kívül, 2 segéd és 3 inas.

Üzemköltségek:

1. Helységbér, évenként	Lei 12.000
2. Világítás — — —	Lei 2.200
3. Motoráram — — —	Lei 8.000
4. Állami adók — — —	Lei 18.000
5. Városi adók — — —	Lei 3.000
6. Munkásbiztosító — —	Lei 2.500
7. Segédfizetések — —	Lei 62.400
8. Tanonc és általános személyzeti fizetések	Lei 23.400
9. Biztosítások, tűz, betörés, stb. ellen —	Lei 1.500
10. Nyomtatványok, bélyegek, stb. — — —	Lei 3.000
11. Tőkekamat, alapul véve egy mondjuk 20.000 lejes tőkét.	Lei 2.000
12. Előre nem látható kiadások, üzemi javítások, adakozások kihágási büntetések, stb. — — —	Lei 6.000
Összesen —	Lei 144.000

Amint fentiekből kiténik, ha csak egy kicsit körütekintünk, az évi üzemköltség alig marad a 100.000 lejen alul. Nézzük most meg mi esik egy napra, ha alapul évi 240 munkanapot vesszünk: 144.000 : 240 = 600 lej. Ha tehát az iparos napi szükségletét 200 lejben állapítjuk meg, úgy műhelyének napi üzemköltsége kb. 800 lej. Adjuk ehhez hozzá az üzlettulajdonost megillető 25% hasznot és akkor ez az összeg 1.000 lejre emelkedik. Tehát évi 244.000 lejt kell forgalmaznia tisztán munkadíjából a kis üzemnek, ha rentábilisan akar dolgozni. Ilyenformán, ha a munkaadó egy szakmunkást napi 8 órán át foglalkoztat, akinek tegyük fel 15 lej órábérére van, akkor ennél az üzemnél 2 szakmunkás napi bére (16x15) 240 lejt tesz ki. Ehez hozzájön még a tulajdonos 8 órás munkája mondjuk 25 lejben számítva, ami összesen 240+200, azaz 440 lejt tesz ki. Ahoz tehát, hogy a szükséges napi 100 lejt kihozzuk, a munkabérekhez legalább 110%-os üzemköltséget (rezsit) kell hozzászámítanunk, hogy üzemünket gazdaságossá tegyük és kb. 25%-os haszonnal dolgozhassunk. Ha a munkálatokhoz anyagot is adunk, ami igen gyakran fordul elő, akkor vagy ehhez is hozzászámítunk valami hasznot s így rezsitételünk csökken, vagy megmaradunk a fenti egyszerű kalkulációs bázisnál, amely véleményünk szerint a leghelyesebb eljárás. Nézzünk most erre is egy példát.

Egy takaréktűzhely elkészítése mondjuk két napot vesz igénybe. A kalkuláció az előbbi felállítás alapján a következő:

40 kg. vasanyag á 20 —	Lei 800
32 órás munkabér á 15	Lei 480
110%-os rezsiköltség —	Lei 530
Összesen —	Lei 1.810

Ha viszont az anyagkalkuláció alapján számítunk, azaz az anyag árához és a munkabérhez csak a 25%-os hasznot számítjuk hozzá és nem törődünk a napi rezsivel, úgy a különbözet a két kalkuláció között lényegesen nagy, kb. 11%-os, amint egy kis utánaszámolással erről meg is győződhetünk. Ez az összegbeli eltérés azt jelenti, hogy az illető munkaadó csak elméletben keresett 25%-ot az elvégzett munkán, mert a gyakorlat azt mutatja, hogy legfeljebb 14%-ról lehet szó, amiből még az üzemköltséget, azaz rezsit is levonásba kell hozni. Igen sok esetben előfordul természetesen, hogy a megrendelő adja a szükséges anyagot és így ha nem az első

metódus alapján számolunk, nagyon könnyen elkalkulálhatjuk magunka. Teljesen helytelen az a kalkuláció, amely az anyagárhoz számított rendszerint 40-50%-os munkadíjat veszi alapul, mert bár az néha megfelelő, a legtöbb esetben igen csatlóka, már csak azért is, mert ugyan az anyagárok, mint a munkabérek változásoknak vannak kitéve, megpedig nem is arányosan, amint a jelenlegi viszonyok is világosan mutatják: az anyagárok emelkedő tendenciát mutatnak, míg a munkabérek a nagy munkahiány folytán csökkenőben vannak. Az üzemköltségek ezzel párhuzamosan általában emelkednek és ha a munkadíjjal csökkennek is, az emelkedő rezsiköltségek ezt körülbelül kiegyenlítik. Az általunk megadott kalkuláció szerint azonban iparosainkat megelégedés nem érheti és ezért kihangsúlyozottan figyelmébe ajánljuk minden munkaadónak, hogy saját érdekében jár el, ha a fenti kalkuláció figyelembevételével vállal munkát a jövőben.

Ujabb rendelkezések az adókieljárás, számlabélyegezés és könyvvezetési illetékek leróására vonatkozóan

Adó 1. A legújabb pénzügyminisztériumi rendelkezés értelmében azoknál a fizikai munkásoknál, akiknek fizetése nem haladja meg a havi 3.000, vagy heti 750 lejt, az első 20 munkanap után csak 833 lej vonassék le, (kb. napi 41 lej), a 20 napon túli napokra eső jövedelem pedig csökkentessék le egészen. Ugyanakkor a fizetési adók kiszámítására vonatkozóan a pénzügyminisztérium közli, hogy a Munkásbiztosító által szedett T. B. C. illetékek értéke az adó alá eső jövedelemből nem vonható le, hanem csak az alkalmazott által fizetendő betegsegélyzőilleték leszámítását engedélyezi.

Adó 2. Az adó helyes kiszámításának ellenőrzése céljából a pénzügyminisztérium elrendelte, hogy a fizetési jegyzékek (statok) egy példánya hozzájuk is felterjesztessék. Köte-

lezővé tette továbbá a statok annak rávezetését, hogy az adó tényleg levonatik-e az alkalmazottaktól, vagy azt a vállalat maga viseli, miután ez utóbbi esetben a bruttó illetmény az alkalmazott tisztán kereset és a vállalat által magára vállalt adó együttes összege fogja képezni. Mi úgy véljük, hogy nem igazságos dolog az alkalmazottaktól elvenni azt a csúszkés összeget, amelynek megfizetését az illető munkaadó az ért vállalta magára, hogy ez az alkalmazottja sorsán könynyítsen, nem pedig azért, hogy nagyobb adót fizettesen vele.

Adó 3. A pénzügyigazgatóságokhoz rendelkezés érkezett, melyben a fizikai munkásoknak május hónapban esedékes adótartozásai befizetésére a munkaadók június 15-ig haladékot kaptak. A rendelkezés oka az, hogy a fizikai munká-

sok adójának kiszámítására vonatkozó újabb utasítások a köztudatba még nem mentek át kellőképen. A rendelkezés a hűségviselők adójára nem vonatkozik. A pénzügyminisztérium egyúttal közli, hogy a 20%-os adóemelés kizárólag kereskedelmi, ipari vállalatok és szabadfoglalkozásuak elemi, tehát jövedelmi és kiegészítő (komplimentáris) adóira vonatkozik.

Adó 4. Az illetéktörvény értelmében az adó kivetésekkel kapcsolatos minden beadvány, vagy felebbezés illetékmentes volt, kivéve a recursokat, amelyek eddig is illetékkötelesek voltak. A pénzügyminisztérium most megszüntette az adóügyi beadványok illetékmentességét és ezekre különböző illetékeket vetett ki. Így például minden adóügyi petícióra a jövőben 27 lej es okmánybélyeg ragasztandó, ugyancsak a felebbezésekre és általában minden elsőfokú adó- vagy illeték megállapítás ellen beadott felebbezésre vagy kérvényre is. Ugyancsak hasonlóan illetékköteles minden olyan beadvány, amelyet az adóügyi hatóságok a pénzügyminisztériumhoz kötelesek felérjeszteni. Amennyiben ezek a beadványok adócsökkentésről vagy törlésről szólnak, a kérdéses összeg után még külön megállapított proporcionális adó is fizetendő, kis összegeknél okmánybélyegekkel, nagyobb összegeknél bélyegezett ivekkel (colli timbrate) vagy készpénzen.

A számlák felbélyegzése. A bélyegtörvény értelmében a kereskedők és iparosok számlái 1.3% bélyegkötelezettség alá esnek. A számlákon feltüntetett összegben — ha az adó alapjául szolgáló összeg az ezer lej nem haladja meg — a megkezdett 100 lej 100 lejnek számítandó, a megkezdett 1000 le-

jek pedig egész 1000 lejnek számítandók, ha az érték az ezer lej meghaladja. Miután azonban egy 500 lej számlára például 1.50 bani bélyeg szükséges és a minisztérium 2 lejnél kisebb címletű számlabélyeget nem bocsájtott ki, a két lej bélyegkötelezettségen aluli számlák csakis az adózó rovására bélyegezhetők le és ezért célszerű volna, hogy az illetékesek intézkedjenek a 2 lejnél kisebb értékű számlabélyegek kibocsájtásáról, vagy engedélyezzék az ilyen számláknak közönséges okmánybélyeggel való felbélyegzését.

Könyvvezetés. A pénzügyminisztérium június 15-ét jelölte

ki végső határidőként a könyvvezetési kötelezettségek eleget tevésének. Eddig a terminusig minden kisiparosnak, aki a rendszeres könyvvezetés alól mentesíteni akarja magát, be kell fizetnie a 200.— lejese általános összeget, valamint a meghatározott 100.— lejese összeget a repülőalapra. Ugyanakkor közli a pénzügyminisztérium, hogy az általánydíj befizetése ellenében felmenti a rendszeres könyvvezetés alól nemcsak a 75.000 lejese adóalappal rendelkezőket, hanem ezt a határt kiszélesíti egészen 150.000 lej jövedelemig. Természetes, hogy a könyveket ennek ellenére be kell szerezni.

KISIPARI SZÖVETSÉG KÖZLEMÉNYEI

„A Kisiparos Szövetség Cluj fiókjá az alábbiakat hozza a tagok tudomására: 1. A fióknál kapható nyomtatvány azok részére akik a Kisipari Kölcsönintézetől kölcsönt igényeltek. Ugyanitt utbaigazításokat is adunk. 2. A fiók által kötött meg egyezés alapján a tagok élet, tűz, baleset és egyéb biztosítási kötvényeit teljesen ingyen ellenőriztetjük, ami által — úgy vagyunk informálva — lényeges megtakarításokat lehet elérni visszamenőleg is. Felkérjük a tagokat, hogy használják fel ezeket az előnyöket. 3. A Szövetség központja a XV-ik kongresszust Bacăuban hívta össze, június

12-13 és 14-re, napirenden lévén az iparosokat érdeklő legfontosabb kérdések mint: Az iparosok elhelyezkedése az új alkotmányban, Kézműipari Kamarák felállítása, a betegsegélyző törvény módosítása, az ipartörvény módosítása, kereskedelmi könyvek s. b. 4. Satumaren árumintavásár lesz július 10- augusztus 7-ig. Információkat ad a fiók is. 5. A fiók továbbra is elintézi a kereskedelmi regisztereket Lej 560 összegért, melyben benne foglaltatnak az összes költségek. 6. A fiók rendelkezésére áll a tagoknak a fizetések utáni adó kiszámításában és egyéb ügyekben ezzel kapcsolatosan“.

Bece Géza

uriszabó

Cluj

Piața Unirii 21

INDUSTRIA GRAFICĂ

Concurența neloială și nejustificată a unelor Tipografii din Cluj.

În numărul precedent am arătat cum unele tipografii din localitate lucrează cu sub prețul de cost. Agonia lor duc la o ruină sigură, însă nu-și dau seama de aceasta și continuă pe mai departe activitatea incorectă, pentru că din punct de vedere al incorectitudinii să sufere și alte Tipografii corecte.

Punctul de vedere al incorectitudinii pleacă prima dată dela acei cari nu-și cunosc meseria. Amatori cari cugetă că în decurs de câteva luni, ori, mult un an, va deveni furnizorul Municipiului și al Județului.

Un caz foarte interesant și neobișnuit s'a întâmplat în cursul lunii Mai a. c. în orașul nostru, anume: La Municipiul Cluj, s'a ținut licitație pentru imprimare. În ziua licitației ni s'a comunicat tuturor concurenților că, în urma unui ordin primit din partea Ministerului de Interne, imprimarele vor trebui se fie trimise Imprimeriei Statului din Chișinău, pentru executare, deci licitația nu se va mai ține. Am crezut de bine ca să intervii pe lângă președintele Comisiei de licitație, pentru a ni se lua ofertele și a se dresa proces-verbal specificându-se prețurile din ofertele noastre și aceasta numai pentru a putea dovedi modestele noastre prețuri cari de multe ori sunt sub prețurile Imprimeriei Statului, deși Tipografiile noastre și mai cu seamă Societățile Anonime, cari plătesc enorme impozite.

Ministerul de Interne, găsind cererea noastră de justă, a permis ca lucrările să se execute de Tipografiile locale.

admițând licitația publică, conform legii în vigoare. Nu mică mi-a fost surpriza când două tipografii încep a se concura până la prețul de cost. Ajungând la prețul de cost, una din acelea (o firmă veche și cu pricepere) n'a mai licitat ceea ce era foarte natural că nu poate executa sub prețul de cost, ori chiar în preț de cost. Situația devenind foarte curioasă, a intervenit o altă Tipografie mai puternică, care fie chiar de a risca, dar a vroit să afle rezultatul și priceperea de conducere a tipografiei amatoare de a lucra sub prețul de cost. Astfel concurența și-a făcut efectul și când au ajuns la sub prețul de cost cu 40%, s'a putut vedea priceperea respectivei Tipografii, iar cea din urmă, care a intervenit a înțeles a se retrage și a scoate concluziile asupra persoanei care este încredințată să conducă acea Tipografie.

Spun sincer că mult ne-am gândit la acest procedeu. Ne întrebam unul pe altul cum numai se poate să lucreze sub prețul de cost? Nici una din Tipografiile locale n'a putut înțelege cum poate cineva executa o lucrare sub prețul de cost?

În aceea discuții, unii erau de părere să aducă acest caz la cunoștiința adevăraților proprietari, alți spuneau că mai bine să lăsăm să-și facă de cap, deoarece nu mult au de a trăi, iar altul făcea haz, glume, ba unul spunea că auzea dela bătrâni o poveste, când doi pantofari să certau și se concureau. Primul ori ce prețuri ieftine făcea, al doilea vindea ghetete și mai ieftine.

atunci primul pus pe gânduri a crezut să fure materialul să calculeze numai lucru ce depune și ce credeți? al doilea și atunci a fost mai ieftin. Disperat peste măsură, concurențul îi pune întrebarea prețului său, cum faci că poți vinde atât de ieftin ghetetele doar eu pentru a te putea concura, am recurs și la fapta nelegiuită să fur și am furat materialul și numai prețul de cost al lucrului l-am calculat și totuși vinzi mai ieftin decât mine atunci îi răspunde: Tu ai furat materialul și ai executat ghetetele, dar eu le-am furat făcute gata.

Bine, înțelegem și glumele dar aici nu este cazul deoarece dânsii sunt oameni corecți, cinstiți și nu se demit nici a să gândească la astfel de lucruri, adică la ilegalități. Nerăbdător intervine un altul, bine, bine dar atunci ce face? cum poate lucra așa? și numai atunci i-am liniștit, spunându-le: Fiți pe pace oameni buni, nu mulți va mai trece și veți vedea...

P. MIHOIU

ÖVÁS

Rözsza Sándor és Baranyi Imre volt ügynökeinket lapunk kötelékéből elbocsájtottuk, nevünkben semmi néve nevezendő pénzfelvételre nem jogsultak. Eljárásukkal nem azonosítottunk magunkat és értük felelősséget nem vállalunk.

Az „Ipari Élet“ kiadóhivatala

Legmodernebb
KÖNYVKÖTÉSEKET
jutányosan készít

BLAU

CLUJ

Strada Minorităților No.

4.

Női kisiparosok

Az Ipari Élet mozgalmat indít a női kisiparosok érdekében

Amint a kereskedelemben, hivatalban, művészetben és tudományos pályán, úgy az ipari munkák terén jelentős szerepet töltenek be a nők. Sajnos, kevesen vannak, akik azt belátják és érdem szerint méltatni tudják. Ha végigtekintünk mindazon az ipari ágakon, amelyeknek vezetése női iparosok kezében van, megelégedéssel kell megállapítanunk, hogy éppen ezek az iparágak azok, amelyek az idők folyamán a legerősebbekké, legfejlettebbé váltak. Ezt pedig nem mindig lehet azzal az erőszakolt magyarázattal elkönyvelni, hogy a speciálisan női iparágak — és főként női divatcikkek előállítására vonatkozó — nagymérvű előrehaladásnak titka az, hogy a nő, természeténél fogva, aránytalanul sokat költ kalapra, ruhára, cipőre, atöbbire és így természetes, hogy ezekben a cikkekben egy fokozott nértékű termelésnek kellett beállítania. Mindezt mondhatná talán a menyérkereső férj, akinek súlyos gondokat okoz a felesége által vásárolt vagy megrendelt divatholmik kiegyenlítése, de nem úgy az egyetemleges ipar szempontjából, amelyek mindegy, hogy az ipari cikket ki fizeti meg. A fontos ebből a szempontból csak az, hogy a nők az iparban komoly és jelentékeny munkát végeznek akkor, amikor állandóan új és új eszméket hoznak fel és valósítanak meg. Így minden évszakra megfelelően változatos ruha-, kalap- és egyéb reakciókkal jönnek elő, amelyek szüntelenül állandó munkát és megrendeléseket eredményeznek. Mi lenne ezekkel az iparágakkal, ha tegyük fel, a divat nem változna állandóan és nem hozna a női leleményesség egy-egy szezonban változatosabbnál változatosabb női modelleket? Mi lenne ezekkel az iparágakkal, ha eljeshülhetne a férjek kívánsága és egy-egy feleség éveken keresztül állandóan ugyanazt a ruhát, cipőt, kalapot? Mi lenne ilyenformán ezekkel az iparágakkal, amelyekben igazságszerűen nem is létezik munkatérküliség, legfeljebb néhány hetes szezontalanság, amit azonban az a tény bőven kárpótol: a különböző női szalonok a megrendeléseket

alig győzik ledolgoztatni, minden szakmabeli könnyűszerrel elhelyezkedést talál és nincs műhely, ami tele ne volna munkával. Minderre csak azért volt szükség rámutatni, hogy ezzel is bizonyítsuk, adjuk a nők ipari létjogosultságának, akik ezen a téren nem csupán mint a férfiakra fölösleges kenyérkeresők szerepelnek, de joggal számíthatnak alkotásaik révén annak elismerésére, hogy igenis az ipari élet fontos tényezői közé tartoznak. Észre kell venni azt is, hogy egyre-másra nyílik egy új ruha-, kalap-, fűző-, satöbbi szalon, amely kivétel nélkül megtalálja a maga külön izlésének és elgondolásainak híveit, amellettt pedig egyéni ujitásokkal és újdonságokkal szolgál megrendelőközönségének, így biztosítja és állandósítja vevőkörét. Bővebben szólva ezekről az egyéni izlésbeli ujitási adottságokról meg kell állapítani, hogy mindez ugyyszólván sajátja a nőnek, ami az iparban is ép annyira jut érvényre, mint amennyire érvényre juttatja magát a női elfoglaltsága minden egyes ágában. Ez a magyarázata a női ipari ágak nagyarányú fejlettségének és nem utolsósorban az a tetterő is, amely a dolgozó nő multját tartalmassá, jövőjét pedig biztossá tette. Nem szabad megelégednünk azokról a nőkről sem, akik özvegyiségre jutva férjük örökébe léptek, átvették a rájuk maradt ipari üzem gondjait és nehézségeit és azt nemcsak, hogy megtartották, de biztos kézzel tovább vezették, sőt sok esetben fel is lendítették. A háziipari szakmák közül a szőnyegszakmát például 10-15 évvel ezelőtt olyan lendülettel vezették be, hogy ha az ipartörvény annak idején védelmébe veszi, ma ez is erős és kiforrott iparág lehetne. Azok, aki a kezdet kezdetén ezt a szakmát elindították, többnyire olyanok voltak, akik alaposan ismerték a keleti szőnyegek előállításának módját és ugyanakkor tudatában voltak mindazon elméleti és technikai ismereteknek, amelyek nélkülözhetetlenek, ha az eredeti keletiekkel versenyképes perzsaszőnyeget akartak készíteni. Miután azonban ez se volt egy ké-

pesítéshez kötött szakma, aminek primitív technikai részét bárki könnyen elsajátíthatta, sőt azonnal önállósíthatta magát benne, ebben az ipari, vagy helyesebben iparművészeti ágban is ép úgy megtelt a piac értéktelen és rosszminőségű áruval, mint bármely más iparágban. A silány, de olcsó áru lerontotta az értékét a jó minőségű áruknak is és ez magával rántotta az egész szakmát. Ugyanez a helyzet számos más iparágban, ahol a minden képesítés nélküli női munkások és nem ritkán munkaadók is teljesen lezüllesztik a szakmunkák értékét és nivóját. Az *Ipari Élet* hasábján a jövőben megindul a szervezkedés az általános női ipari érdekek megvédése terén, amikor is sor kerül majd az egyes problémák részletes megvitatására és az ezzel járó tervek kidolgozására is. A nő az iparban immár komoly tényezőjévé vált az össz-iparosságnak, célja és rendeltetése van, amelyet nem lehet elhallgatni senkinek a kedvéért sem. Remélhető, hogy az összes női szaktársak a mozgalomba be fognak kapcsolódni, hogy közreműködjenek a saját érdekeik megvédelmezése és kiszélesítése iránti mozgalomban.

Krocse I.

*

Femina. A női szervezkedési akció mai számunkkal megkezdődik. Sajnáljuk, de hamarabb nem jutottunk hozzá, a munkatársak összehozása nehezen ment és nehezen megy. A beígért cikket a női munkaadók mozgalomáról várjuk.

Hunedoara III. A küldött címekre a lapot beindítottuk. A kért szindikátusi a'apszabályzatot postán eljuttattuk. Kérjük értesítését a szakmai gyűlés lefolyásáról.

H. M. G. A híreket megkaptuk, várjuk választát, hogy a további tudósítást hajlandó-e vállalni? Szeretnők, ha a legközelebbi alkalommal részletes cikkben foglalkozna az ottani női kisiparosok helyzetével. A sérelmeket, — bár ígérni semmit nem tudunk, — megkíséréljük orvosoltatni.

*

ÉRDEKES STATISZTIKA

A Népszövetség keretén belül működő Munkaügyi Hivatal közlebről egy évkönyvet ad ki. Ebből az évkönyvből közlünk néhány érdekes szemelvényt, amelyekből kitűnik, hogy milyen óriási a dolgozó nők része a társadalomban. A genfi táblázat szerint a viágon körülbelül

800 millió emberből áll a dolgozók tábora. Ebből 500 millió a férfi és 300 millió a nő. A legtöbb dolgozó nő Indiában van, ahol több mint 47 millió asszony üz valamilyen mesterséget, míg az európai államok közül Németországban a legnagyobb a dolgozó nők száma, ahol több mint 20 millió dolgozó férfira 11 millió dolgozó nő jut. A női munka a világ minden országa közül

Palesztinában a legcsekélyebb, ahol 250.000 dolgozó férfira alig 30.000 dolgozó nő jut. Nem volna érdektelen egy kis statisztika annak megállapítására is, hogy a dolgozó nőknek hányadrésze dolgozik ipari pályán, hányadrésze rendelkezik a megfelelő képzéssel és hogy ez utóbbiak megalakítására az érdekeik megvédelmezésére szükséges szakmai szervezeteket?

akik a maximális árakat nem tartják be. Ugyanakkor táviratilag intervenált a kereskedelmi és ipari ügyi miniszternél az élesztő árának indokolatlan emelése ügyében. Az ügyben egyébként további lépések várhatók.

TÁRGU-MUREŞ. A Sütőiparosok Szövetségének vezetősége úgy döntött, hogy az idei kongresszust Tg. Mureşen tartják meg. A kongresszus pontos idejét a vezetőség június 26 és 27-re állapította meg, az előkészítő munkálatok folynak már. Tanácsos volna, hogy a sütőiparosok minél nagyobb számban résztvegyenek, illetőleg képviseltesék magukat ezen a kongresszuson, amelynek során valószínűleg az összes szakmai sérelmek megtárgyalására kerülnek.

SÜTŐIPAR

Országszerte jelentős változások mennek végbe a sütőiparban

ARAD. Az aradi kenyéret újabban Pecicáról importálják, miután a város tanácsa elutasította a pékmestereknek a kenyér maximális árának emelése iránti kérelmét. A pecicai kenyér nagy keresletnek örvend a közönség körében, mert egy lejjel a maximális áron alul árúsítják. Kérdés azonban, hogy mi fog történni a városi pékekkel? Miből fogják fizetni az adót, ha lehetőségeiket a falusi konkurencia bevonásával még alacsonyabb szintre szorítják? Feltehető, hogy a városi pékek szakmai szervezetük útján meg fogják találni a módját annak, hogy érdekeiket a fogyasztók és a város érdekeivel összeegyeztessék.

BRAŞOV, CLUJ, BUCUREŞTI. A braşovi ármegállapító bizottság a fehér kenyér és a 4-es számú liszt árát felemelte. Ugyanaz történt Clujon is. A nemzetgazdasági minisztérium uzsoraellenőrző bizottsága viszont elutasította a bucu-reşti-i pékek árdrágítási kérelmét. Mindenesetre furcsa, hogy ami az egyik városban tilos, az a másikban kötelező és amit itt megbüntetnek, azt ott törvényesen előírják.

CAREI-MARE. Carei-Mare városi tanácsa a lisztkereskedők és malmosok által benyújtott memorandum helyett adott és hatályon kívül helyezte a maximált lisztárakat. Mióta a szabadkereskedelem helyreállt, Carei-Mare liszt- és kenyér árai kilogramonként két lejjel emelkedtek. Talán jobb lett volna mégis a maximális árak mellett ki-tartani?

ORADEA. Több oradeai pékmes-ter aláírásával feljelentés érkezett az illetékes munkaügyi felügyelőség-

hez, amelyben panaszt tesznek egyes sütődék ellen, amelyek minden szakképzettség nélküli munkásokat alkalmaznak műhelyeikben. A feljelentés ügyében szigorú vizsgálat indult meg és így talán magyarázat adódik végre azokra a sűrű panaszokra, amelyek a fogyasztóközönség részéről egyes üzemek pékáruinak tisztátalansága miatt napirenden vannak.

SATU-MARE. A satumarei lisztkereskedelem ideig-óráig megbé-
nult. Ennek magyarázata az, hogy az aradi és timişoari nagymalmok táviratilag utasították Satumarei lerakataikat a liszt további eladásának beszüntetésére. Az ok a központi buzaértékesítő hivatal rendelkezésében rejlik, amely nagymennyiségű buzakivitelt engedélyezett s ezt a belföldi eladók magukra nézve sérelmesnek találták. A satumarei és baia marei malmalmok viszont a kedvező helyzetet igyekeztek a maguk javára kihasználni, amennyiben a lisztet a maximális árnál egy lejjel drágábban árúsították. Természetes, hogy ez az eljárás a sütőiparosokat rendkívül érzékenyen érintette, miután ők maximális árhoz vannak kötve, amelyeknek megsértése súlyos következményekkel jár. Ugyanakkor más oldalról is csapás érte őket: az élesztőkartell az élesztő árát majdnem 50%-al felemelte. A sütőiparosok szindikátusa ebben az ügyben kénytelen volt a hatóságokhoz fordulni, kérve a jelenlegi tarthatatlan állapotoknak törvényes erővel való megrendszabályozását. A vármegyei prefektus a sütőiparosok álláspontját magáévá tette és beidézette a satumaremegeyi malmalmosokat, kijelentve, hogy súlyosan megbírságotlaltja azokat,

Bőrárak:

NYERSBŐRÖK

Transilvániai piac:

Marhabőr	Lei 41.—	per kg.
Pittling	„ 42.—	20 kg.-ig
Zwicker	„ 43.—	12 kg.-ig
Borjubőr	„ 46.—	
Bivalybőr	„ 25.—	
Nehéz bivalybőr	„ 25.—	
Könnyű bivalybőr	„ 24.—	
Disznóbőr	„ 15.—	
Fehér báránybőr	„ 30—60	
Fekete báránybőr	„ 50—80	

Bucureşti piac:

Marhabőr vörös	Lei 44
Manzat vörös	„ 44
Manzat fehér	„ 40—42
Bivalybőr	„ 31
Disznóbőr... ..	„ 20
Báránybőr	„ 35—40

KÉSZBŐRÖK

Krupon	Lei 203
Kromkrupon	„ 230—240
Vixosbőr	„ 235—240

Jó és olcsó bőrt és talpat **KOZAK**

bőrüzletben kaphat.
Cluj, P. Mihai Vitezul 15.

Ezen szelvény felmutatója
eredeti gyári árban lesz
kiszolgálva

Bergmann

rendszerű szigetelőcsövek legolcsóbb és legjobb beszerzési forrása

a **BUGARIU IOSIF**

szigetelőgyár, a 16. guj. bb
rendszerű szabadalmazott

éghetetlen

szigetelőcsövek gyártója

CLUJ, Str. Săcuiaşcă No. 2.

APRÓSÁGOK

Összevontan válaszolunk azoknak, akik elfelejtettek válaszolni a mellékelt leveleikhez. Kiszámítottuk, hogy gazdaságosabb. Igaz, hogy 7 lej nem nagy pénz, de a sok hetes összeadva egy tekintélyes sumát tesz ki. Azért kedves olvasóink, ha azt akarják, hogy levelükre levélben válaszoljunk, mellékeljenek hét lejbélyeget is.

Többeknek. Reklamációjukat megkaptuk. Utána néztünk. Hanem egy kis hiba van a kréta körül: még nem küldték be előfizetésüket. Azért érintéztük.

Szindikátusi vezető. Vállaljuk minden következményét. Az új sajtótörvény nem tiltja, hogy saját sajtóját bármilyen összeggel támogassa. Sajnos igen sokan vannak, akik félnek ettől az új sajtótörvénytől. Minket ilyen értelemben nem érint. Nemcsak hogy szabad, de úgy hisszük, hogy kötelessége minden iparos csoportulásnak és jogi személyiséggel bíró testületnek, hogy úgy erkölcsileg, mint anyagiilag támogassa és tagjai között lapunkat terjessze. Ezáltal nemcsak a lap anyagi alapja szilárdul meg, ami által bővebb tartalommal jelenhet meg, de összekötés kapocs, felvilágosító, szervező és nevelő munkát is tudunk végezni. De ehez pénz és megint pénz kell. Válaszszanak sajtó bizottságot és egyesületük minden megmozdulását a sajtóbizottság véleményezése után küldjék be. Külön rovatot nyitunk részükre. Ezt üzenjük a többi szindikátusok vezetőnek is.

Kéményseprőmester. Nem feledkeztünk meg. Megpróbáltuk az ügyet tárgyalni és ez a próbálkozás többeszer lejünkbe került. Hivjanak össze egy országos rendkívüli közgyűlést és az összes sérelmeket ott tárgyalják le. Anyag bőven van. A közgyűlés határozatát memorandumba foglalva, küldöttés-

gileg el kell jutatni az illetékes minisztériumba. Egész biztos, hogy orvosolni fogják. Az eddigi eseményekért az egymásközt civakodó vezetőség és a tagok nemtörődősége és áldozatkészség hiánya miatt egyformán felelnek. Ehez a lépéshez az össziparosság támogatását is megnyerhetik. Fel kell venni az összeköttetést velük, minden városban. Mi a lehetőség határain belül támogatni fogjuk iparkodásukat. Kerületükből sokan nem rendezték előfizetésüket.

Szervező, Tg. Mureș. Mi már régen tervbe vettük, sajnos az anyagiakkal van összefüggésben. Eddig azért nem tudtuk keresztülvinni. De ha a viszonyok megengedik, megkezdjük. Megfelelő ember bőven van, csak ki kell válogatni. Eddig a rendszertelenség és a széthúzás nagyban hozzájárult. Minden városban csak tíz ember legyen. Önhöz hasonló agilitásu, akkor egy néhány hónapon belül keresztülvihetjük. Amint a nagyipar Ardeal és Banat-részi egyesülete évi 25 milliós költségvetéssel dolgozik, úgy a kisiparosságnak is kell, hogy legyen egy anyagi bázisa, amelyből fedezni képes mozgalmát. A nagyipar ma is mindent keresztülvisz. Nincs baja senkivel. Vigan emeli az árakat és szorítja le a munkásfizetéseket. Indokot aztán talál bőven arra, hogy kétes manipulációit fátyolozza.

— Mit csinálnak? Édes Istenem, tátott szájjal várják a sültgalambot. Ha megunják, kérődznek és növelik szakállukat, Allah nagyobb dicsőségére. Közben vakarózni is szoktak. Ezt tették husz évén keresztül és ezt fogják tenni a jövőben is. De azért ők a »jófiuk« minden időben. A tehén tőgyéből ők szívják a friss tejet. Sokszor elhátározották már, hogy a jövő ülésen határozni fognak. Ők azt hiszik, taktika. Mi azt mondjuk, hogy tehetlenség és gyávaság.

Könyvvezetés. A jó Isten tudná csak megmondani. Ahogy husvétii számunk nyílt levelében leszögeztük, most is ez a helyzet. Minden oldalra felelősséggel tartozunk, tehát nem tehetjük. Saját felelősségére megpróbálhatja. Szerintünk is törvénytelen az egész eljárás és ennek kivitele a

lehetetlenséggel határos. De az államnak haszna van belőle és ez a fontos. Később talán az is kiderül, hogy tévedés volt az egész, de a már felszedett 300 lejeget vissza nem adják. Történtek már nálunk hasonló intézkedések. Szinte bizonyos, hogy ez a rendelet is az előbbieksorsára jut. Néma gyermeknek az anyja sem érti a szavát, suttogva történt tiltakozásnak pedig ugyanez az eredménye. Az egész káosznak két tulokos vezérigazgató az oka, az egyik azt mondta nem kell, semmi törvényes alapja nincs, a másik az ellenkezőjével érvelt és a vitát a miniszter salamoni ítélettel döntötte el úgy, ahogy most van. Az a baj, hogy az illetők sohasem a realitáshoz alkalmazkodnak, hiszen az Okiráltságban és itt Transzilvániában is nagyon sokan akadnak, akik se írni, se olvasni nem tudnak. Mit fognak csinálni ezekkel?

Tanonckérdés
Tudtunkkal ilyen intézkedés nem történt. Mi a helyi kiskirályok önszorgalmának tartjuk. Adatokkal felszerelt panaszaitkat jutassák hozzánk és mi az illetékeseknél eljárnunk az ügyben. Itt Clujon a Székely Társaság foglalkozik vele, elég eredményes munkát végez. Forduljanak Deák elnökhöz, Cluj, Calea Traian 39.

A napokban G. H. cluji cipész-mester aláírásával levél érkezett címünkre, amelyben kusza betűkkel elpanaszolja, hogy ő román és többségi léte kimaradt a »géposztásból«, — így írja. Pedig neki gyermeke van, a mesterségét is jól megtanulta, még Berlinben is dolgozott. Jó román. Az önkéntes légőiban harcolt, meg is sebesült és mégsem teljesítették kérését. Adóban lefoglalták mindenét, a felelősége már hat hónapja beteg és télikabátját kellett eladnia, hogy hazaküldhesse szüleijhez Oradeára. Elpanaszolja, hogy ő »kinyomozta« mindazoknak a nevét, akik most gépet kaptak. Egytől egyig tehetős emberek, jó politikai kortesei voltak a különböző felosztaltott pártoknak, de mesterségükben igen gyengék, sokan azt se tudják, hogy a drága gépekkel mihez kezdjenek, sőt egészen biztosan tudja, hogy többben már közülük árusításba is bocsátották azokat.

— Kedves névtelen levélíró! Nekünk az idő rövidsége miatt még

nem volt alkalmunk, hogy állításai valóságáról meggyőződjunk. Egyébként is névtelen levelek irogatásával, — ha tényleg sérelem érte, — segíteni a bajon úgy sem tud. Azt ajánljuk, hogy lépjen ki a névtelenség homályából és panaszait adatokkal alátámasztva, élőszóval és tanuk előtt adja elő és ha azok jogosak, segítünk megkeresni azt a fórumot, ahol esetleg orvosolni tudják azokat. Addig is, csak annyit tehattük, hogy panaszait, — bár hangsúlyozzuk: nem tudjuk jogosak-e, — közreadjuk. Levele további része már politikai kérdéseket boncol, amivel mi soha nem foglalkoztunk és nem is foglalkozunk. Információja nem újság előttünk.

Mi kisebbségek saját bőrünkön tapasztaljuk az újságoltakat. Nekünk nincsenek ilyen vágyálmaink. Örülünk, ha békében hagynak. Tudjuk azt is, hogy közterheink aránytalanul nagyok. Tudjuk, hogy léteznek sokan, akik a mi bőrünk lenyuzása árán boldogulnak és akarnak boldogulni, de tudjuk azt is, hogy még többen vannak azok, akik az ilyen módon való boldogulástól undorral fordulnak el és inkább választják a mi küzdelmes sorsunkat: velünk együtt küzdenek egy jobb és becsületesebb társadalmi erkölcs kiépítéséért. És higgyék el az illetékesek, hogy ezek a jobb hazafiak. Ezek a százszázalékos hazafiak! Ezek az államépítők! Tanulással, tanítással, szorgalmas kintartással akarják és fogják is megvalósítani azt a célt, amit a pecsenyeesők hada handabandázással, társadalmi egyenetlenségek szításával soha, de soha el nem fog érni. Évtizedes és tapintatos munkára van szükség. Hiába van meg a drága géppark a termeléshez, ha nincs kellő szakképzettséggel bíró és évtizedes gyakorlattal rendelkező szakember, ha hiányzik az üzleti érzék a már megindított üzemhez és az adminisztrációs személyzet. Nem akarok mélyebben bele nyulni ebbe a problémába, pedig köteteket lehetne írni arról: mit nem kellett volna csinálni, mit kellett volna csinálni, hogyan kellett volna és hogyan kellene csinálni. Mert nem a kisebbségi ipar és kereskedelem a hibás és akadály a nemzeti ipar és kereskedelem megteremtésére, mert ezeknek még jó pár évtizedig szüksége van az országnak. Ha nem volnának, importálni kellene őket, mint ahogy speciális iparcikkek gyártására most is importálni kell, mert meg-

felelő szakemberekkel még ma sem rendelkezünk. Tanfolyamok és továbbképzés, — szakőrök hiányában, — szintén gyerekcipőben tipegnek. A hiba a rossz gazdasági politika és az áldatlan politikai harc, melynek hatása alól ma sem tudnak egyes rétegek szabadulni. Itt, az iparnál, a leghamarább bosszulja meg magát a politika. A nemzeti munkavédelmi törvény erőszakolt alkalmazása se fogja a megfelelő eredményt elérni, mert a hatalmi szóval a vállalatokra ráparancsolt és náluk elhelyezett átlagemberek csak létszám gyarapodást fognak eredményezni, de hogy a vállalatnál specializálják magukat és szorgalommal elsajátítsák a tudást, önállóságra tehessenek szert, erre nem gondolnak. Mert nem a tudniakarás, az érvényesülés utáni vággyal kerültek be, hanem a hátuk mögött egy hatalmi szó támaszát érezve csak szinekura állásnak véve egyetlen köteleességet tartanak magukra nézve kötelezőnek: az elsején felvett fizetési nyugta aláírását. Ezek az emberek sohasem fognak alkotni, új vállalatot létesíteni, ipart kereskedelmet tovább fejleszteni. Azt kellene az illetékeseknek szem előtt tartaniok, hogy alkalmas-e, akar-e az illető, van-e tehetsége a neki kijelölt pozíció betöltésére? Ha vannak ilyen emberek és elhelyezkedni nem tudnak, akkor indokolt a hatalmi szó, addig a könnyű pénzszerezés és felelőtlenek kitermelését eredményezi az egész akció. Ez aztán csődhez, katasztrófához vezet.

*

Több panasz érkezett hozzánk és felkértek, hogy okvetlenül foglalkozzunk a kérdéssel, mert már kibíratatlan az a sok jótékonnykodás leplébe burkolt zsarolás, amelyet a fenti cégér alatt elkövetnek. A mai keresetnélküliség és a túlmerített adóterhekhez mindennap hozzájáruló újabb taxák, a már az örülésig igénybe vett idegzet, a gondokhoz, hogy a nincstelenségből honnan szerezzünk a fentiekhez pénzt, hozzájön még az önkéntes adományozások végeláthatatlan tömege. Íme egy nyílt üzlettel rendelkező iparosnak napi »önkéntes« adományozásairól és kényszerelőfizetéseiről szóló listája:

Reggel 8 órakor, nyitás előtt közvetlenül, jól öltözött, borotvált arcú tászkás emberek várokoznak míg a redőnyt felhuzzuk. X. V. közéleti vagy magasabb állású hivatalnokra

hivatkozva tudunkra adják, hogy a »Szakállnövesztő Egyesület«, vagy bármi más szépcensengő egyesület választmányának megbízásából az egyesület részére önkéntes adományokat kérnek és már a kezünkben is van az elég tekintélyes összegről kiállított nyugta. Udvarias meintegetőzés, hogy a muliheti egész bevételünk nem tett ki annyit, mint a nyugtán feltüntetett összeg. Husz lejünk van összesen, amit hazulról veszekedések közepette hoztunk el, hogy egy biztosra ígért nyolcvanlejes inkasszóhoz hozzáesszük és a mai napig adott végső határidejű villanyszámlát kifizetjük. Máskülönbek kikapcsolnak. Méltatlankodás és a husz lejessel ellépnek. Öt perc szünet. Lobogóhaju, nyurga ember tömött táskával lép be. Egy pöcintés, felnyílik a táskafedele és elénkbe teszi a legújabb irodalmi remekművet. Egy félórás beszéd után megszédülve megtudjuk, hogy csak nekünk »kivételesen« száz lej az ára. Mentegetőzés, kaszafiók és pénztárca kiforgatással meggyőzzük, hogy nincs miből az irodalom utáni áhítatunka kielégíteni. Lobogóhaju feldult arccal távozik. A posta következik. Három négy darab levélből kikerülnek a tiszteletjegyek és a kísérelvélben udvariasan tudunkra adják, hogy mivel a nyolcadik adóztatási kategóriába esünk, a jegy megváltása ötszáz lejbe kerül, melynek elmulasztása barátságtalan lépésnek tekintetik a vezetőség részéről. A hajunk égnek áll. Tíz óra és még egyetlen vevő se tette be lábát az üzletbe. Szeretnénk már valami dologhoz hozzákezdeni, de újból halljuk, hogy a Domnul Șef vagy proprietar után érdeklődnek. Színes képeket dognak orrunk alá és erre megmutatjuk az uraknak, hogy az iroda fala már zsufolva van ilyesmivel, sőt a dosszárók közül is kiemelünk egy tucatot, szép tisztán megőrizve. Ajánlatot kapunk, hogy öt lejért darabját megveszik. Nekünk cirka 2-3 ezer lejünkben áll, de kapunk a jó ajánlaton, fizetés... Mi is és a képvisár is kezeit dörzsöli a jó üzleten. — Jancsi! itt a villanyszámla. eredj, fizesd ki, de előbb hozz kettőért náci. Siess, mert 11-kor jönnek kikapcsolni. Az külön ötven lej. — És ez így megy egész nap, egész héten, egész hónapban és így tart már évek óta. Nem is szólva azokról az apró kellemetlenségekről, összetűzésekről, amelyeket el kell viselnünk a jótékonnykodók, előfizetéseket gyűjtők, képvisárusok és táncrahívók hadától.

Aki adni nem tud, nem jó román, magyar, német, zsidó, vagy keresztény, hanem fajáruló, sovániszta, antiszemita, államellenes, kommunista és a jó ég tudja, hogy még mi minden. Még szerencse, ha valaki beéri az elmondott kellemetlenségekkel és sértésekkel. De gyakran megesik, hogy egy sikertelen akció után nyomban ott van valamelyik magát hivatalos személynek feltüntető kontroll és számon kéri, hogy mit vacsorázott az illető, lábvizet vett-e lefekvés előtt, jobb vagy baloldalon szokott-e elaludni, és így tovább. Jegyzőkönyvek, ésatöbbi. Sok esetben előfordult már, hogy hetekig kellett szaladgálni, míg valahogy tisztázta magát az illető. Ugyanez történik odahaza a lakásán is. A megrettent feleség sópánkodva mentefőtözik és az ebéd helyett a nyugtákat tálalja fel, mert odaadta az árát, hogy a haragos »urakat« kiengesztelje. A napilapok időnkint közölnek ugyan hatósági felhívásokat arról, hogy az ilyen és hasonló eljárások törvénytelenek és az illetőket át kell adni a legközelebbi rendőrnek. De Istenem, kilencvenkilenc százalékban a rendőr nincsen kéznél. És mit csináljon az ember akkor, ha egy »tízszázalékos« esetben rendőri asszisztenssel jelennek meg az illetők? Hogyan tudja az ember meg, hogy az illető rendőr szabadnapos-e és önszor-

galomból asszisztál, vagy csakugyan hivatalos kiküldetésben van?! Sok esetben be se jön, csak sejithető és feltételezhető, hogy asszisztens, mert az üzletből kilépők egy pár odavetett szóban megértetik vele, hogy sikerült vagy nem a »vágás«? És jelentőségteljesen brieftasniját kiemeli és jegyzetet csinál. Ezt érthetni úgy is, hogy a kirakatárakat írja, de úgy is, hogy az üzlet táblájáról betüzi le a nevet vagy a számot, hogy aztán nyugodt léptekkel a szomszéd üzlet bejárata elé plántálja magát, ahol már javában folyik a kézzel-lábbal való beszéd. Ezt a tíz százalékot csak a hatóságok tudnák redukálni, ha kézzelfogható bizonyítékot merne valaki beszolgáltatni. De ki vállalná az újabb kínos következményeket? Az előbbi 90 százalékra azonban hatásos módszert ajánlunk. Ha már rendőr nincs kéznél és telefonálásra sincs alkalom, a renitenskedő önkéntes adománygyűjtő hátán egész nyugodtan ki lehet próbálni a redőnyhuzórud, seprőnyél, kalapács vagy laskanyújtó tartósságát. Ezért a rendőrség is hálás lesz, mert a »kilencvenszázalékosok« nagyrésze régen körözött szélhámos. Azután pedig a hatásos ellenérveléseknek is hire fut és jó darab időre elveszi a kedvét ezeknek a társadalmi piócáknak a további szélhámoskodástól. Ennél hatásosabb ellenszert nem tudunk ajánlani.

nak is jutott. Ime, mit eredményezett már az akkori időkben egy egyetemes megnyilvánulása az iparosok akaratanak. Ez a töneg lett később az, amely mindvégig mentes maradt a különféle kilengésekre való hajlamtól.

Ma: a munkanélküliség ismét kísért. Az eltelt 20 esztendő alatt, — könnyen meg lehet állapítani, — Cluj város periferiája kiépült ugyan, de a régi belvárosban alig épült fel egy-két bérpalota. Láthatjuk azt is, hogy a szegényebb sorsu osztály megtakarított kis pénzét földbe és építkezésbe fektette és még, ha szerény házikóban is, de tőkét mégis itt helyezte el. És most keressük a nagytőkét: hol volt ez alatt az idő alatt, épített-e a maga erejének megfelelően valami nagyobb szabású dolgot? Nem, vagy legalább is nagyon keveset, szóraványosan. Ugyanigy az állam is. Fellehető a kérdés: vajon az iparosság és maga a munkásság is, jutott-e ezenközben olyan kereset-höz, hogy ő maga is *fogyasztó* legyen? Természetes, hogy nem, mert ha ez a tömeg fogyasztó lehetett volna, akkor az ipar és a kereskedelem ma szépen virágoznék és valószínű, hogy a belváros is ugy kiépült volna, ahogy a külváros. A tömeg nehéz megélhetési körülményei azonban ezt megakadályozták. Ami kereset volt, az kellett házbérre, élelemre és a munkanélküliség alatt felszaporodott adósságok törlesztésére. Másra már nem jutott. Az építőiparban ma is bizonyos pangás mutatkozik. Nincsenek hivatalos munkák: az állam, vagy a város házilagosan végezteti el a szükséges munkálatokat, (például a kaszárnyákban katonákkal, stb.) ami természetesen az épület rovására megy ki, amellott többé is kerül, amag pazarlás és egyéb okok miatt. Ma ugyanugy, mint 20 évvel ezelőtt, ott állunk, hogy ismét tenni kellene valamit. Hangadó azonban nem akad közöttünk: a felelőség kockázatos, tartani kell a félremagyarázóktól a korlátoltak-

ÉPÍTŐIPAR

A kőművesmesterek helyzete a múltban és ma

A kőművesmesterek mai viszonyai nem sokban különböznek a 20 év előttiektől. Akkor: alig értünk haza a háborúból, amelyből nem maradt meg számunkra más, mint a munkakedvünk és munkakészségünk. A kőművesmesterek, — főként a családosak, — a legnyomoruságosabb pénzviszonyok között szinylődtek: valamit tenni kellett. Megboldogult Loor Józseffel, Jnofrai István ácsmesterrel és még számos később bekapcsolódott iparostársammal nagy iparos gyűlést hívtunk össze az Iparkamara nagyterébe, ahol feltárva helyzetünk bizonytalanságát és tarthatatlanságát, átírózati javaslatot terjesztettünk a kormánybizottság elé. Leszögeztük, hogy mi, mint önálló iparosok nem fogadhatunk el könyöradóanyagokat, ezzel szemben kértük a

közmunkálatok azonnali beindítását. A kormány alig néhány nappal a memorandum elküldése után intézkedéseket fogantatosított és ennek köszönhattuk, hogy kevés idő elteltével már az összes kaszárnyákat hatalmas munkástömeg leperte el, megvolt a kenyér, amelyből nemcsak az ipari munkaadóknak, de a szakmabeli összes munkások-

A GÉPET
OLAJOZNI

KELL, HOGY JÓL MŰKÖDJÖN, ILYEN GÉP AZ EMBER IS
IGYUNK SÖRT
FAJBOROKAT

CORVIN-BOROZÓBAN

A KEDÉLYÜNK ÉS MUNKAKEDVÜNK FRISS MARAD!!!

tól. A belső bajok még súlyosabbá teszik a helyzetet: a nemzetiségi politika, kisebbségi és többségi kérdés megfojítja a próbálkozásokat. Ennek ellenére kötelességemnek tartom felvetni az eszmét: nem volna-e ideje összeülni, közös akarral határozni és megvitatni problémáinkat? Most, a szezon kezdetén, minden okunk meg volna rá, hogy a városi tanács útján eljuttassuk kérésünket a kormányhoz, amelyben közmunkálatok kiadását kérnénk. A városnak éppen elég teendője volna ezen a téren, amelyek egy-két utca kikövezésével betonozásával nem merülnek ki.

Meg kellene nézni közletről a házat, éppen elég van közöttük javításra szoruló, tulajdonosaik a tatarozásra szánt összegeket az adóhivatalba viszik és így az épület az idők folyamán lassan-lassan rozszantó, omladozóvá válik. Ez pedig a munkalehetőség megvorrásán kívül a város szépségének rovására megy ki. Meg kellene találni végre a módját az ált. lános és viszálykodásoktól mentes együttműködésnek. Az építő iparosság a multban is sok hasznos javaslattal szolgált a városi tanácsnak, miért ne lehetne ez így ma is?

Orbán János
kőművesmester

IPARI ÉLET

Tanonciskola a munkaadó és a tanonc szempontjából

Állítsunk példának egy városi szerelőiparost és mutassuk be, hogy hogyan zajlik egy napi élete. Célom az, hogy rámutassak azokra a sorozatos kellemetlenségekre, amelyeket a mi szakmánkban ha tetszik, ha nem, el kell viselnünk. A szerelő mesternek tehát reggel 5-6 óra tájban zörgetnek az ajtaján. Belép a rendőr, kezében a „mandat de ducere“-val. Felöltözik és a rendőrségre megy, ahol egy fapadon ülve majdnem 9 óráig kell várnia míg a Domnul Șef megérkezik. Kiderül hogy 1.000-lejes bírságot kellett volna megfizetnie, mert a tanonca egy alkalommal hiányzott az iskolából a pénzbírság azonban átváltoztatható 20 napi börtönre. A szerelőiparos, akinek éppen kezdődik a szezonja nem tehet mást mint leszurkolja a bírságot, hogy zavartalanul folytathassa munkáját. Maga mellé veszi egyetlen inasát és elindul a megrendelő házához, ahova csőrepedés miatt hívták. Megesik azonban, hogy a csőrepedés éppen akkor történik, amikor a tanuló az iskolában van, vagy éppen oda készül. A munkát ennek dacára el kell végezni, mert az, hogy a fiúnak tanonciskolába kell mennie ugyebár nem kifogás? Elvégre egy háromemeletes bérház lakói nem maradhatnak 2 napig víz nélkül?! A vállalkozó számára ilyenkor két eshetőség kínálkozik csupán: vagy lemond a munkáról és átadja a konkurensnek, kockáztatva azt, hogy üzemének jóhíre csorbát szenved emiatt, vagy elsiel egy megfelelő segéd-munkaerőt keres-

ni, akinek egyfelől fizetni kell, am a megrendelő árába utólagosan már nem kalkulálható bele, másfelől nem mindig megbízható személy, mert egy óvatlan pillanatban eltűnhet a szerszámlárával együtt. Ilyesmire is volt már eset, nem egy. Ugyanez a helyzet feltalálható a lakatos és a bádogos szakmánál is. Az is megtörténhetik, hogy a szerelőmester éppen az iskolabjárás napján sürgős munkában van valahol, a tanonc mellette szorgoskodik mindaddig, míg az órára nézve meg nem állapítja, hogy indulnia kell az iskolába, mert ma történetesen szerdai nap van. A mester ilyenkor ott marada féligkész, befejezetlen munkával és megint csak azon veszi észre magát, hogy a remélt kereséttől elesett. Ez pedig minden héten kétszer is megeshetik vele. Vizsgáljuk meg most a dolgokat a tanonc szempontjából is. Megérkezik az iskolába, fáradtan, mert csak az utolsó percben indult hatott el, éhesen, mert ebédre már nem jutott idő és nagyon gyakran olajos munkaruhában, mert még tisztálkodni sem ért rá. Lehet-e ilyen állapotban tanulni? Fogékony-e a tanuló szelleme az előadott dolgok iránt? Nem valószínű. Azt is kérdezhetném, hogy kinek válik hasznára az iskoláztatásnak ez a formája? A munkaadónak nem, mert a 3 évi tanoncidő alatt a tanuló, ha hetenként kétszer eljárt az iskolába, évente pontosan 104 alkalommal hiányzott a műhelyből, ami 3 év alatt 3×104-et tesz ki ez pedig ha félnapoknak számítjuk, akkor is 156 napot jelent. Ilyenfor-

mán a tanuló a műhelyből tanoncidője alatt, — még ha a közbeeső vasárnapo at, rendes és rendkívüli ünnepeket nem is számítjuk bele, — egy félévet mindenképen hiányzik. Nem, a munkaadónak ez nem válik hasznára, de kérdés, hogy a tanuló se járt volna jobban, ha ezt a félévet a műhelyben töltötte volna azzal, hogy a mesterséget lehető legalaposabban elsajátítsa? Nem tartom kétségesnek, hogy a tanonciskola rendszernek igenis megvan a maga létjogosultsága, — csak pusztán a formája nem olyan amilyennek lennie kellene ha a tulajdonképeni célt akarná szolgálni. Gondolom, bizonyos megoldást jelentene egy olyan törvény, amely kimondaná, hogy iparos tanoncot addig nem lehet szegődtetnie, amíg a tanonciskolát el nem végezte. A fenti hozzávetőleges számítás szerint ennek időtartama kb. 6 hónap lehet,

Ezalatt az idő alatt a tanoncjelölt egyfolytában tanulhatna, a fizikai és szellemi tuleröltetés veszélye nélkül, ami egy serdülő ifjunál, úgy vélem, figyelemreméltó szempont. Ugyanakkor alkalma nyílik a tanulóknak arra is, hogy a különféle szakmákkal közelebbről megismerkedjék, hogy aztán azok közül azt válassza ki magának, amelynek megtanulásához legtöbb hajlamot érzi magában. Mindez javára válna a tanulón kívül az egyetemes iparosságnak, amely ezen az uton képzetesebb tagokat nyer magának, a szülőknek, akik gyermekük sorsát biztosítva láthatnák, a tanároknak, akik könnyebben tudnák a tanuló ifjuság között a fegyelmet fenntartani és emellett azok érdeklődését felfokozni, végül pedig a kismesternek, aki a tanoncot az iskolabjárás napján akkor is nélkülözi, ha nem eggyel, de tizzel rendelkezik belőlük, mert ez a szám is a segédek számához van arányítva. Ugy vélem, ha az illetékesek is felvetnének valami hasonló természetű megoldást, úgy az új iskolaévet már javított formában lehetne megkezdeni.

Baloş József,
szerelőmester

Organul cel mai bun de

publicaŃiune
este

Viata Industrială

Technikai újítások a fémiparban Hogyan érhető el fényes és tartós horganyozás?

Kifogástalan fényes és tartós horganyozás a következő fémvegyítésekkel érhető el:

1. 100 kilogram horgany (cink)
70 " ón
30 " ólom

vagy pedig:

2. 99 kilogram horgany (cink)
0.5 " alumínium
0.25 " sárgaréz
0.25 " ón

A legjobb marófolyadék a sárgaréz maratásához

A sárgaréz maratásához kifogástalan marófolyadék a következő módon állítható elő:

Veszünk 26 rész bismutoxydchloridot és 3 rész higanychloridot és hogy a két vegyület feloldódjék, hozzávegyítünk 21 rész antimonchloridot és az egészet erősen összerázzuk. Az ekként nyert oldathoz ezután hozzáadunk 50 rész sósavat és a kész vegyületet több órán át nyugodtan hagyjuk, majd pedig leszűrjük. Ez a marófolyadék színes, sötét üvegekben tartandó, mert tartóssága csak ez esetben állandó.

Ezzel a marófolyadékkal sikerült a sárgaréz maratásánál az égetési eljárást lényegesen egyszerűsíteni, mert a bevésésre kerülő rész vagy szöveg egy azzal megnedvesített gumibélyegzővel nyomható rá a sárgarézdarabokra. A maratás eme módszere mély nyomású fekete rajtot hív elő, amely sokáig változatlanul megmarad, anélkül, hogy a fekete szín még csak el is halványulna. Az ekként elért maratás, csakis csiszolással tüntethető el.

Ez az újítás a régebbi maratási módszerekkel szemben — természetesen — nagy haladást jelent, mert egyrészt az emberi szervezetre ártalmatlan és másrészt megbízhatóbban kezelhető. Azelőtt ugyanis a maratási eljárás az volt, hogy a fémet bevonták viasszal vagy hasonló vegyülettel és ez képezte aztán a marólapot. Erre a marólapra rajzolták vagy irták rá mindazt, ami bevésésre került. Az ekként előkészített fémdarabot aztán többnyire csipős savak marási eljárásának vetették alá, majd ennek megtörténte után sor került a maratott fémdarab megtisztítására az alkalmazott marólaptól, amit benzinnel vagy egyéb oldószerekkel lehet elérni, feltéve, hogy előzően nem kívánjuk a beégetett rajtot

vagy irást még valamilyen festékkel színes módon kiemelni.

Amint látható e két maratási módszernél nem az a legszembe-tűnőbb, hogy az eljárást lényegesen egyszerűsítették, hanem inkább az a fontos, hogy elmarad a maró savak igénybevétele és így azok többé a munkásság szervezetét károsan nem befolyásolhatják.

Hogyan növelhető a szegek kapcsolóereje?

Amióta a szeg kapcsoló erejét felismerték és a kézi kovácsolt szegek helyett gépi uton előállított fényes, sima sodronyszegeket használnak, minden igyekezet arra irányul, hogy miként lehet a fényes szegek kapcsoló erejét formaváltozás vagy egyéb célravezető módszerek útján növelni?

A gépi szegzet ugyanis sima formája folytán a fába könnyen be lehet verni, de viszont éppoly könnyen ki is lehet húzni, tekintve, hogy kapcsolóereje a fej közelé-

ben csekély — annak ellenére, hogy közvetlenül a feje alatt recézik, — mert a fa ott rendszerint eloszlik, miáltal a rozsdá a szeget megtámadhatja. Ha pedig a rozsdá a szeget már kikezdte, ez annyira bomlasztóan hat a fára is, hogy a szeg kapcsoló ereje már rövid idő múlva csökken.

Olyan kísérletek történtek azonban néhány évvel ezelőtt, hogy galvanikus eljárással érjenek el a szegnél nagyobb kapcsoló képességet és ez sikerre is vezetett, mert az ilyen pácolt szegeknél a kapcsolási időtartam két-háromszorosra növekedett, mint a pácolatlan szegéknél volt. A pácoló savak ugyanis a szeg teljes fémfelületét teszik érdessé, miáltal a surlódási ellenállóképesség növekszik. És ez elérhető, ha a szegeket két százalékos vaschloridoldat és higanychlorid vagy más hasonló savak hozzávegyítésével elkészített fűrdőben bizonyos ideig áztatják, majd rendszer vizifűrdőben leöblítik és innékvéve, fűrészpör közé vegyítik, hogy száradjanak. A szeg ilyen eljárással barnasárga színárnyalatot kap és ezáltal könnyen megkülönböztethető a nem pácolt szegfajtától.

A cluji viz- és villanyszerelők mozgalma.

A cluji viz- és villanyszerelési vállalkozók egységes mozgalmat kezdeményeztek annak kivivására, hogy az építkezési munkálatoknál az építkezési vállalkozók ne vállalhassák a többi munkálatokkal együtt a viz- és villanyszereléseket is. Az érdekelt szakiparosok egységesen azt kívánják elérni, hogy ezeket a munkálatokat ugyan, ahol gyan azt az állami árlejtésnél már bevezették, külön adják ki a viz- és villanyszerelő cégeknek.

AZ „IPARI ÉLET”

KIADÁSÁBAN MEGJELENIK

az

I. R. E.

Országos Energiabizottság

villamos-szerelési szabványainak magyar fordítása a villamos-szereléshez szükséges összes táblázatokkal, vezeték-számításokkal, stb. Előjegyzéseket felvesz a kiadóhivatal.

LOZUL DE LA
COLECTURA
OFICIALA
VA ADUCE NOROCI
Cluj, Strada Regina Maria 46.

Hartner Oscar

La 17 Mai a încetat din viață după grele suferințe Oscar Hartner, patron tipograf, o cunoscută și apreciată personalitate a mișcării patronale din Cluj. A fost președintele secției grafice în Corporația Industrială, membru permanent în Comisia Arbitrară de pe lângă Judecătoria, membru în comisia de tarif și în comisia de împăciuire a industriei grafice.

La înmormântarea sa au avut prilej să se întâlnească nu numai patronii tipografi corporatiști cu conducătorii lor, ci și lucrătorii foști angajați de ai lui din trecut; și-au luat adio cu durere și vechii săi clienți.

Din partea sindicatului patronal al Asociației Industriei Grafice circ. Cluj d. Pamfil Mihoc, președ. circ. și director la Ardealul s. a. a rostit o cuvântare călduroasă, pe care o redăm în următoarele rânduri:

„Oscar Hartner, s'a născut în anul 1895, în comuna Bistrița, copilăria și-a petrecut-o în acelaș oraș, în căldura iubiților săi, părinți, cari și-au dat toată silința pentru a-i da o educație bună. Astfel după ce termină 4 clase de liceu, a îmbrățișat cariera grafică, una dintre cele mai valoroase și intelectuale industrii.

Și-a înțeles rostul de activitate pe acel teren, a muncit cu devotament, cinste și corectitudine, a înțeles încă de pe atunci, că numai prin muncă și cinste va putea deveni patron. Astfel pentru a-și desvolta cunoștințele în artele grafice, și-a ales localitatea Cluj, unde a depus o muncă rodnică, până când în anul 1929 a reușit să devie patron: singura sa dorință în această viață. Dumnezeu l'a ajutat și visul său s'a împlinit.

A muncit prea mult, a iubit mai mult munca, decât viața sa,

a voit ca prin munca sa fizică și intelectuală să se ridice, ceea ce i-a și reușit, însă durere, azi, când instituția sa este bine inzestrată cu tot ce poate fi necesar unei întreprinderi de arte grafice și

când trebuia să se bucure mai mult și să tragă foleasele muncii sale desfășurate cu atâta onestitate și pentru a se simți fericit în mijlocul familiei sale și alături de scumpa sa mamă, căreia îi păstra adâncă recunoștință pentru grija ce a avut-o dela leagăn și până în ultima clipă a vieții sa-

le pe acest pământ, a trebuit să plece pe drumul veșniciei, părăsindu-ne pe toți.

Pleacă din mijlocul nostru în cea mai frumoasă vârstă, când total i se oferea în această lume drept răsplata meritată a muncii sale.

A fost nu numai unul dintre cei mai buni industriași, ci era și unul dintre cei mai corecți colegi și prieteni.

Jalnici ascultători!

În cel mai frumos anotimp, în cea mai frumoasă lună, când toată natura se bucură de viață, colegul nostru Oscar Hartner ne părăsește, se desparte de noi, pleacă din mijlocul nostru, atunci, când mai mult am avut lipsă de activitatea și colaborarea sa.

Pierdem un bun coleg și bun prieten. Golul din mijlocul nostru îl vom resimți pururea. Îi vom păstra memoria cu pietate și recunoștință.

Am venit cu toți cei cari te-am cunoscut și iubit, să-ți dăm ultimul nostru salut și să te conducem la locul de veci, unde te lăsam pentru veșnică odihnă.

La revedere scumpul nostru dispărut!

Dumnezeu să te odihnească!

Bursa de monede și efecte — Pénz- és értéklözsd

12 Maiu 1938 május 12-én	Devize Deviza	Tárgy liber Szabad piac
1 Lira sterlină — Fontsterling	691.38	1010—1120.—
1 Dolar — Dollár	138.90	215—220—
1 Franc elvețian — Svájci frank	31.81	50—52.—
1 Franc francez — Francia frank	4.—	6.75—6.85
1 Reichsmark — Németmárka	39.—	39—41
1 Pengő	26.—	37—38
1 Lira ital. — Olasz lira	7.17	9.50—10
1 Zlot — Zlotty	26.29	37—38.
1 Dinar	3.05	4.40—4.50
1 Leva	1.30	1.80—1.90
1 Lira otomană — Török lira	83.—	130—135
1 Schiling — Silling	24.50	21—23
1 Ck. — Csehkorona	4.84	5.60—5.80
1 Lira str. aur — Aranyfontsterling	—	1720—1740
Inzestrare mare suta—Belső kölcsön 500 lejnél magasabb cimletben		82.25—88
Inzestrare mică suta Belső kölcsön 100 lejes cimletben.....		79—79.50
Bonuri de impozit—adóbon		—Lei 45—46

Hartner Oszkár

Május 17-én, hosszas szenvedés után elköltözött az élők sorából Hartner Oszkár, a cluji nyomdai ipar egyik közmegebecsülésnek örvendő tagja. Az Ipartestület Grafikai Szakosztályának elnöke, a Munkügyi Bizottság tagja és az Ármegállapító Bizottságnak állandó tagja volt.

Temetésén testületileg részt vettek az összes nyomdaipari munkaadók s régi munkásai, akik a keze alatt dolgoztak és ott voltak számosan megrendelő közönsége tagjai közül is, hogy utolsó Isten hozzád-ot mondjanak neki.

A Cluji Nyomdaipari Munkaadók Szövetségének részéről **P. Mihoc**, elnök, az „Ardealul” nyomdaintézet igazgatója mondott megható bucsubeszédet:

— Hartner Oszkár 1895-ben született, Besztercén, ahol gyermekkorát szerető szülői körében töltötte. Szülei minden lehetőt megtettek érte, hogy jó nevelésben részesüljön. Miután a 4 középiskolai osztályt elvégezte, pályának a nyomdászatot választotta, az ipar egyik legértékesebb és legintellektuálisabb ágát.

Felismerte a kötelességeket, melyek reá vártak és tisztességesen dolgozott mindvégig, mert tudta, hogy csak a munka és becsület útján válhatik jó munkaadó belőle. Hogy grafikai ismereteit kiegészítse, Clujra költözött, ahol termékeny munkát végezve 1929-ig, elérte élete legfőbb vágyát: önálló lett. Isten megsegítette és álma beteljesült.

Sokat dolgozott, tulsokat, jobban szerette a munkát az életénél, emelkedni akart a fizikai és szellemi munkálkodás révén, ami sikerült is neki, de fájdalom, ma, amikor szakmai intézményünk már meglehető-

FELHÍVÁS

Tudatjuk nb. előfizetőinkkel, hogy 1937-38-as évfolyamunk előfizetése jelen számunkkal lejárt. Kérjük azokat, akiknek erre az évfolyamra hátralékjuk van, sziveskedjenek azt kiadóhivatalunk címére minél előbb beküldeni, ellenkező esetben a jövő számot nem áll módunkban eljuttatni. Ugyanakkor felkérjük azokat az előfizetőinket, akik erre az évfolyamra rendezték előfizetésüket, sziveskedjenek az új évfolyam előfizetését megújítani, hogy a jövőben is maradéktalanul eleget tehessünk azoknak a kötelezettségeknek, amelyeket az általános kisipari jogok megvédelmezésének terén vállaltunk magunkra.

Teljes tisztelettel
az „IPARI ÉLET kiadóhivatala

Invitare

Asociația Măștrilor Brutari din Ardeal și Banat

și va ținea în zilele de 26-27 Iunie 1938 Congresul general în Tg.-Mureș, cu următorul

Program :

1. La 26 Iunie, între orele 9-10 des balarea ordinei de zi.

2. În aceeași zi seara petrecere cu program, după care se va da un banchet din partea grupării Târgu-mureșene.

3. La 27 Iunie, excursiune la Băile Sovata, (cele mai frumoase din Ardeal).

Incunoștințăm pe toți măștrii brutari și îi așteptăm cu tot dragul.

Reducere pe Cfr. de 50%.

Rugăm pe cei ce doresc să participe să ne comunice până la 20 Iunie 1938, pentru a ne îngriji din timp de locuințe.

Meghívó

Az Ardeali és Banati Sütőiparosok Szövetsége

1938 évi június hó 26-27 napjain tartja Târgu-Mureșen VIII-ik szövetségi Közgyűlését a következő

Napirenddel :

1. Június 26-án d. e. 10 órától d. u. 7-ig a Közgyűlés tárgysorozatának letárgyalása.

2. Június 26-án este a Tg.-Mureși csoport műsoros bankettet ad.

3. Június 27-én kirándulás az ország egyik legszebb fürdőjére, Baia Sovata-ra.

Ezen kongresszusunkra minden sütőiparost szeretettel meghívunk és elvárunk azon kérelemmel, hogy a részvételt június 20-ig bejelenteni sziveskedjenek, hogy lakásról gondoskodás történhessék. A C. F. R. 50% kedvezményt engedélyezett.

sen kifejlődött, amikor örvendeznie kellene az elért eredményen és élveznie kellene munkájának gyümölcsét, amelyért becsülettel fáradozott egész életén át, — ma, amikor boldogan kellene élnie családjá körében és szerető édesanyja mellett, aki iránt mély hálával viseltetett azokért a gondoskodásokért, amelyekkel bölcsőjétől kezdve utolsó órájáig is állandóan körülvette: ma, már nincs az élők sorában, itthagyt mindannyiunkat és rálépett az örökkévalóság ösvényére.

Több volt számunkra egy jó iparosnál: egyike volt legönzetlenebb szaktársainknak, legmeghittab barátainknak.

Szomoru hallgatók!

A legszebb évszak legszebb hónapjában, amikor minden duzzad az élettől, szaktársunk Hartner Oszkár eltávozott közülünk, éppen most, amikor legjobban hiányzik nekünk fáradozatlan tevékenysége.

Elvesztettünk egy jó kollégát és jó barátot. Az őr, amelyet közöttünk hagyott, örökké érezni fogjuk. Emlékét kegyelettel és hálával fogjuk megőrizni.

Eljöttünk mindannyian, akik ismertünk és szerettünk Téged, hogy utolsó fájó üdvözlőnként küldjük Feléd és hogy elkísérjünk Téged örök pihenőhelyedre.

A viszontlátásra, kedves eltávozott barátunk!

Isten nyugosztaljon!

Literatură de specialitate

Technica modernă a fabricatelor de massă

Fabricarea eficientă și în massă a articolelor industriale preocupă în mare măsură pe inventatori și pe constructori, mai ales în zilele noastre, când posibilitatea de câștig a consumatorilor e foarte anevoioasă. Scopul este de a vinde totul cât mai eficient și mai la îndemâna publicului. Aici se realizează principiul consumului mare și a câștigului mic. Mașinile pentru fabricatele de massă vor fi zi de zi mai perfecționate și posibilitatea lor de realizare tot mai mare. Trebuie să aruncăm o privire asupra câtorva invenții și aparate noi pentru a ne surprinde acel contrast, care este de exemplu între construcțiile de azi sau de acum 20—30 de ani. Din acest punct de vedere e foarte interesant a observa felurile de tăiere și îmbucătățirea fierului și a metalelor. Astfel îmbucătățirea unui travers la început s'a făcut cu ajutorul unor scobitori, așanumitul tăietor rece și cu un ciocan, pe urmă cu un fereștrău de mână. Mai târziu, s'a inventat mașina de fereștrău, care se folosește și azi în atelierele mai mici însă chiar prin întrebuințarea acestor mașini era nevoie de mai multe zile sau chiar săptămâni. Cu inventarea sudării autogene, s'a croit un drum la tăierea autogenă, dar și acest procedeu, — deși a fost mult mai rapid decât cele precedente, — n'a satisfăcut pretențiile. Astăzi, în industria mare, — deși pare imposibil, — traversele mai mari și în cantități mai importante se taie cu niște mașini care nici nu ating măcar fierul. Această invenție a ajuns la noi din Statele Unite ale Americii și la baza ei stă un disc rotitor cu un tăiș neted, care se învârtește cu așa numita rotațiune critică (6—8000 de învârtitu-

ri). Dacă acest disc cu rotațiuni mari se va apropia la o distanță de 0.5—1 mm. de bucata pe care vrem s'o tăiem, datorită învârtirii prea dese a discului și a frecării, aerul din mijloc se încălzește până într'atât încât temperatura de topire a fierului (1400—1800 C°) și astfel topește și taie fierul în acel loc. Acest procedeu durează la cele mai mari bucăți de fier doar câteva minute, astfel nu e de mirare, dacă se bucură de mare răspândire la construcția podurilor și a vapoarelor. Tot atât de interesantă este și fabricarea modernă a șuruburilor. În timp ce la procedeele vechi ghevindul s'a făcut cu pachiuri, care a fost un procedeu destul de încet, iar mai târziu s'au întrebuințat automate de șuruburi, care au produs zilnic 2—6000 mii de bucăți și a fost de ajuns un

singur mecanic pentru supravegherea a 8—10 mașini. La aceste procedee ghevindul a fost gravat din metal și astfel a fost o pierdere de material de 5—30%. Fabricarea modernă a șuruburilor și-a croit un drum nou, ghevindul nu se mai taie, deci nu se scoate din material, ci se apasă, se presează, deci e o pierdere de material numai de 1—2%, în timp ce unele mașini produc peste 24—30.000 bucăți pe zi. Acest procedeu are și avantajul că suprafața ghevindului e frumoasă, netedă fiindcă nu depinde de tăișul cuțitului de strung din automat, care adeseori a rupt din material și a făcut ca suprafața să devină mai aspră, devenind astfel o anumită cantitate nefolositoare. În prezent, inventatorii sunt preocupați cu inventarea altor soluțiuni tehnice, a căror ultimă țintă este una și aceeași : a obține producțiune cât se poate de rapidă, o calitate mai perfectă și un preț mai favorabil al mărfurilor.

Ing. dipl. A. H. KOVACS

COMUNICĂRILE UNIUNII MICILOR INDUSTRIAȘI

„Uniunea Generală a Micilor Industriști, filiala Cluj aduce la cunoștința membrilor următoarele: 1. La filială se află imprimate pentru soliditatea de împrumuturi dela Institutul Național de Credit al Meseriașilor, și se primesc instrucțiunile necesare. 2. Prin o convențiune încheiată de filială, toate polițele de asigurare de viață, incendiu, accident etc. ale membrilor vor putea fi revizuite gratuit la filială, prin care suntem informați se pot obține retro activ însemnate economii. Invităm membrii să se folosească de acest avantaj. 3. Centrala Uniunii a convocat al XV-lea congres general al Uniunii la Bacău pe zilele de 12, 13 și 14 Iunie având la ordinea zi chestiunile cele mai importante cari interesează meseriașii, astfel : Meseriașii și nouă așezarea constituțională, înființarea Camerelor de Meserii, modificarea legii asigurărilor, modificarea legii meseriilor, registrele comerciale etc. 4. La Satu Mare se va ține un Târg de Mostre dela

10 Iulie — 7 August. Informațiunile se primesc și la filiala noastră. 5. Filiala face vizarea și plata taxelor forfetare la registrele comerciale pentru suma de de Lei 560, în care se cuprind toate cheltuielile. 6. Filială stă la dispoziția membrilor la calcularea impozitului pe salare și pe alte chestiuni în legătură cu aceasta.“

Fazekas Mihály
uriszabó

Cluj

Calea Marechal Foch 36 szám.

Szakirodalom

A modern tömeggyártás technikája

Az ipari termékek nagy tömegben való és olcsó előállításai különösen ma, amikor a fogyasztók teherbíró képessége napról-napra csökken, nagymértékben foglalkoztatják a fejtalálókát és tervezőket. A cél mindent minél olcsóbbá és a nagyközönség részére hozzáférhetővé tenni. A nagy forgalom és kis haszon elve itt érvényesül a legjobban. A tömeggyártó szerkezetek, óráról-órára tökéletesebbek lesznek és teljesítőképességük is nagy mértékben emelkedik. Csak végig kell nézni egynéhány modern találmányon és szerkezeten, hogy szembetűnjék az a nagy ellentét, amely például a 20-30 év előtti és a mai szerkezetek között van. Érdekes végigtekinteni ebből a szempontból a vas és különböző fémek vágásának és eldarabolásának módjait. Egy vastartó, ugynevezett *travers* eldarabolása az első időkben hidegvágó vésők és kalapács, majd kézfűrész segits gével történt. Később, amikor a hidegfűrészgépet feltalálták, — amely kisebb üzemekben ma is használatos, — a darabok elvágása ezzel történt. Mindazonáltal a fenti eszközök felhasználása mellett is, nagyobb darabok elvágása napokat, sőt heteket is igénybevevett. Az autogénhegesztés feltalálásával az autogén-vágás tört utat magának, de ez az eljárás se elégitette ki az igényeket, annak ellenére, hogy lényegesen gyorsabb volt az előbbieknél. Ma a nagyiparban, — szinte hihetetlenül hangzik, — olyan szerkezettel vágják el a különösen nagyobb és jelentékenyebb mennyiségű vastartókat (*traverseket*), amelyek a vasat még csak nem is érintik. Ez a találmány az Északamerikai Egyesült Államokból származott el hozzánk és lényege egy forgó tárcsa, amely teljesen sima éllel bír és amely az u. n. kritikus fordulatszámmal (6-8 ezer fordulattal) forog. Ha ezekkel a nagy fordulatszámmal bíró tárcsákkal az elvágandó vasdarabot cca 0.5-1 milliméternyire megközelítik, a tárcsa magas fordulatszáma és nagy surlódása folytán a közbelső levegő annyira felmelegszik, hogy hőmérséklete a vas olvadási pontját (1400-1800° C.-t) is eléri és ezáltal a vasat azon a helyen

megolvasztja, illetőleg széjjelvája. Ez az eljárás a leghatalmasabb vasdaraboknál is csak perceket vesz igénybe és így nem csoda, ha a hid- és hajóépítkezéseknél nagy elterjedtségnek örvend. Ugyancsak érdekes például a modern csavargyártás is. A régebbi eljárásoknál a menetet, — mint tudjuk, — menetvágó pofákkal állították elő és kisebb üzemekben ma is ezt az eljárást alkalmazzák, ami eléggé hozsadalmas. Később rátértek a teljesen önműködően dolgozó csavarautomatákra, amelyek naponta 2-6 ezer darab csavart voltak képesek produkálni és 8-10 ilyen gép felügyeletére egyetlen szakember is elég volt. Ennél az eljárásnál a menetet a fémananyagból kimarták és így 5-30 százalékos anyagvesz-

teség állt elő. A legmodernebb csavargyártás már új utakon halad, a menetet nem vágják, tehát nem marják ki az anyagból, hanem reányomják, préselik, ami által az anyagvesztésig alig tesz ki 1-2% ot, az egyes gépek napi teljesítőképessége pedig a 24-20.000 darabot is meghaladja. Ez az eljárás még azzal az előnnyel is rendelkezik, hogy a menet felülete szép sima lesz, mert nem befolyásolta az automatába beszerelt esztergálásessége, amely az anyagot gyakran felszakította és így a felület érdes lett, ebből kifolyólag pedig bizonyos mennyiség használhatatlanná vált. A leújabb eljárás ezt teljesen kiküszöböli és a feltalálók újabb technikai megoldásokon gondolkodnak, amelyeknek végcélja a különböző cikkek kitermelését gyorsabbá, minőségüket tökéletesebbé és árukat olcsóbbá tenni.

Kovács H. Sándor
okl. mérnök

Iparosok szaktanácsadója

Előfizető 3211, pótlólag. Szekérponyváját vízhatlanná teheti, ha 50 rész zselatint vagy 35 rész enyvet 75 rész glicerint 150 rész vízben meleg uton felvaszt és egy fél rész borszeszben feloldott szalicilt kever hozzá. Használatkor a keveréket felmelegíti és 15 rész dupla krómsavas kálit ad hozzá. Az így keletkezett szerrel meleg állapotban a ponyvát alaposan bekeni. Erre a célra ecsetet, vagy akár keféit is használhat. A ponyvát azután száradni hagyja és 3-4 nap elteltével teljesen vízhatlanná lesz.

Asztalosmester. Víznek és gőznek ellentálló enyvet úgy állíthat elő, ha jóminőségű enyvet 24 órai vízben áztat és arról, ha teljesen meglágyult, a vizet lecsepegteti. Végül gyenge tűznél, folytonos keverés közben lenolajban teljesen feloldja. A lenolaj mennyisége attól függ, hogy milyen sűrű enyvet akar.

H. J. Gálautas. A könnyű fémek és főleg a nemesített alumínium forrasztása eddig rendkívül nagy nehézségekbe ütközött, mert a magas szilárdulási fokok a forrasztás által előidézett átmele edés következtében eltűntek, viszont a kész konstrukciók ujjonani megnevesítése általánosságban keresztül nem volt vihető. Németország egyik

legjelentékenyebb vegyészeti gyárában kísérletezések folytak oly irányban, hogy az átmelegedés után keletkezett szilárdságcsökkenést bizonyos eljárással megszüntethessék. A kísérletezések, úgy tudjuk — sikerrel jártak és a gyár olyan vegyületet hozott forgalomba, amelyvel könnyen forrasztani. Ez a vegyület az ujkori forrasztótechnikával kapcsolatban, mindenütt, ahol a súly megtakarítás és a magas szilárdság jeletőséggel bír, alkalmazást nyer. Az Ön esetében nem tudjuk pontosan miről van szó és ezért pozitív választ nem adhatunk. Tanácsos volna, ha kérését — válaszbélyeggel ellátva — megismételné.

Háztulajdonos. Loco. Villanyórájának, vagy amint helyesebben fejezik ki: árammértőjének fogyasztását egyedül is ellenőrizheti, mégpedig a következő egyszerű módszerrel. Megnézi az árammértőre ráerősített kis jelzőtáblácskán, hogy 1 kilóvatt óra (azaz 1000 wattóra) fogyasztásnál az árammértőben levő és piros háromszöggel megjelölt tárcsának mennyit kell fordulnia. Tegyük fel hogy az órán a következő jelzés van: 1 kilowatt órá 900 rotatiuni (fordulat), ami azt jelenti, hogy ha 1 kilóvattnak megfelelő fogyasztás, pld. 25 drb,

40 wattos villanykörte izzó lámpa van bekapcsolva, akkor az árammérő tárcsájának egy óra alatt 900-at kell fordulnia. Legegyszerűbb eljárás kis terhelésnél, ha bekapcsol például 1 drb. 60 wattos izzólámpát, amelyeknek fogyasztása megközelítően $60 + 40 = 100$ watt, tehát a kilówattnak $1/10$ -ed része és így ezen terhelésnél az árammérőnek óránként 90 fordulatot kell tennie. Minthogy a villanyóra tárcsájának forgását egy teljes órán át kissé hosszadalmas lenne, elegendő 3 percig, $1/20$ -ad óráig a kísérletet végezni. Ennélfogva ha a tárcsa 1000 watt mellett 1 óra alatt 900, 100 watt mellett pedig 1 óra alatt 90, akkor 100 watt mellett 3 perc alatt 4.5 fordulatot tesz meg.

Ha tehát kezében az órával meggyőződött arról, hogy a 100 wattos terhelésnél az árammérő 5-öt fordul, holott normálisan csak 4.5-et kellene fordulnia, úgy tudhatja, hogy a többlet 0.5 azaz fél fordulat és az árammérőnek $4.5 + 0.45 = 10\% + 0.045/1\%$, tehát összesen 4.995, kerekben 500, azaz 11 százalékos túlfogyasztása van. Ezt a vizsgálatot célszerű 2—3-szor elvégezni, hogy az első vizsgálat eredményét ellenőrizni álljon módjában már csak azért is, nehogy a vonatkozó villamosműveknél ok nélkül reklamáljon. Amennyiben azonban panasza jogos, a villamosművek az u. n. koncessziószerződés értelmében a fogyasztónak az 5%-nál nagyobb fogyasztást a fogyasztási időre visszatéríteni, vagy jóváírni kötelesek. A tökéletesen pontos mérést természetesen csak műszerekkel lehet megejteni, de bizonyosodott, hogy a megadott eljárással elvégzett vizsgálatok a pontos mérésektől csak lényegtelen 2-2.5 százalékos eltérést mutatnak s így, ha a kísérleteknél nagyobb különbségek mutatkoznak, egészen bizonyos, hogy a fogyasztót lényeges károsodás érte. Egyébként kíváncságra készséggel megadjuk azoknak a szakmérnököknek a címét, akik a szükséges vizsgálatot szerény díjazás ellenében elvégzik.

Gépmester, Oradea. Hogy transzmissziója sok erőt fogyaszt, annak több oka lehet. Midenekelőtt meg kell vizsgálnia, hogy a közlőmű (transzmisszió) helyesen van-e beállítva, hogy a csapágyak elosztása, azaz egymástól való távolsága (normálisan 2 méter) pontos-e, hogy a tengelykötések lehetőleg a csapágyak mellett vannak-e, illető-

leg a közlőmű-tengely nincs-e oldalkilengéseknek, vagy rezgéseknek alávetve. Ha ezek a körülmények nem állanak fenn, meg kell vizsgálnia a használt olaj kenőképeségét, és hogy a csapágyakban lévő olaj nincs-e teljesen lehasználva, vagyis nem vesztette-e el üzemi közben kenőképeségét, melynek következtében a csapágyak vagy a tengely berágódhatott. Végül,

ha ezek az eshetőségek se állanak fenn, vizsgálja meg, hogy a hajtószíjak nincsenek-e túlságosan megfeszítve és nincs-e a meghajtott gépek között olyan gép, amely a közlőművet állandóan fékezti. Pontos szakvéleményt az ön leírása után nem tudunk adni és ezért kérjük fentieknek megfelelően vizsgálja meg transzmisszióját és közölje velünk észleleteit.

Egy kis közgazdaság

Ujabb nyersanyag világkrízis

A különböző államok politikai és gazdasági helyzetének megfelelően a nyersanyagok árait a világháború után nagymértvű ingadozások jellemzik. A nyersanyagok hiánya az összes államokban a világháborútkövető években következett be s így nem csoda, hogy az árak a hiányok lefedése folytán állandóan emelkednek. Ez az emelkedés az 1920/21 években azonban nemcsak, hogy megállt, de a tulspeculáció következtében árszemeomlás következett be, 1921-től 1927-ig az árak ismét emelkedtek, ettől fogva azonban olyan nagyfokú árcsökkenés állt be, hogy 1932 ig az üzemek és kohók nagyrésze jelentős veszteséggel do'gozott. Az újabb háborus bonyodalmak és ennek következtében beállott konjunktura újra az árak emelkedését vonta maga után, amelyek 1937 tavaszán érték el kúminációs pontjukat. Ettől az időponttól fogva az árak ismét csökkentek, úgy hogy ma már olyan meglepően alacsony árak léptek életbe, — különösen az Északamerikai Egyesült Államokban fellépett dekonjunktura folytán, — amilyenekre hosszú évek óta nem volt eset. Az utóbbi évek nyersanyagárainak ingadozását az alábbi táblázat tünteti fel, amelyben 1 angol fontsterlinget a mai árfolyam szerint körülbelül 1.000.- lejben lehet számítani. A szóbanforgó *libra* angol mértékegység, sulya 0.46 kg.

	1932, XII. 31	1936, XII. 31	1937, III. 30.	1937, XII. 31	1938, III. 31	1938, V. 25
VÖRÖSRÉZ, angol tonnánként	28.75	49.50	79	39.50	38	33.25
HORGANY, angol tonnánként	15	20	33.75	14.75	13.75	12.50
ÓLOM, angol tonnánként.....	11	28.37	32	15.50	15.75	13.75
ÓN	149	233	294	182	167.50	163
GUMMI, libránként	2.37	10.25	13.50	687	5.40	5.50
PAMUT, Liwerpool penny libránként	5.29	7.10	8.05	4.84	4.74	4.63
NYERSCUKOR, shilling és penny per cwt	5.2	5.7	6.7	6.2	4.11	4.11
KÁVÉ, Amsterdam, hfl. 50 kg-ként	22.3	16.6	19.2	10.5	8.8	9.5

Amint a táblázatból kitűnik, a vörösréz, gummi, kávé, ón és nyerspamut árai a kb. egy év előtti árakkal szemben több mint 50%-al, a horgany és az ólom árai pedig cca 70%-al csökkentek, míg az összes árak az 1932 évi legacsonyabb nivóra redukálódtak. Különösen a kávé árakban mutatkozik nagy árcsökkenés, annak e'lenére, hogy meglehetősen nagy készleteket semmisítettek meg belőle.

Hogy az élet ennek dacára se lett olcsóbb, ennek egyszerű a magyarázata: az ár'csökkenésekkel párhuzamosan a munkabérek is alacsonyabb szintre süllyedtek. Nem kétséges, hogy a kartelleknek és trösztöknek is van némi közük ehez. A nagy érdekeltségek gondoskodnak és gondoskodtak is mindig arról, hogy érdekeiket párhuzamosítsák a beálló konjunktura, vagy dekonjunktura szerint. Hogy a dekonjunkturára se fizetnek rá, ebben bizonyosak lehetünk.

FOTO-IPAR

Hasznos tanácsok másolatok kidolgozására

Mult számunkban a fényképészettel, mint ipari problémával foglalkoztunk és megemlítettük, hogy az amatőrismus rohamos fejlődése lerontotta a műtermi felvételek árszóját. Erre a cikkünkre most levélben válaszolt egy vidéki fényképésmester, aki véleményét a tárgyról a következőképpen fejti ki:

»Az amatőrismus, bármekkora tömeget hódított is meg magának, soha nem fogja tudni pótolni a műtermi felvételeket, annak ellenére, hogy a pillanatnyi helyzet a fenti megállapítással ellentétes feltevésekre ad alkalmat. Való igazság, hogy a fényképészipar, amely a múltban biztos egzisztenciát nyújtott művelőinek, ma kárhözatos, nagy átalakulásokat keresztül. A technikai újdonságokkal párhuzamosan a közönség igényeinek fokozódása bizonyos irányu reakciót vont maga után, amelyet egyesegyedül a hivatásos fényképész érez meg. Mindazonáltal, le kell szögezni azt a tényt, hogy az amatőrismus látszólagos hegemóniája nem lehet örökérvényű. A művészi portré- és aktfelvételek, a különösen fénykép-nagyítások, trükkfelvételek és egyéb hasonló technikai kidolgozása csakis a professzionátus fényképészek hivatása. Ugyancsak vonatkozik ez a tömegfelvételekre és a gyorsfényképekre is, amelyek azonban csakis másodrendű szerep betöltésére alkalmasak. A fontos szerény véleményem szerint, a műtermi felvételeket művészi tökélyre emelni, nivót, lendületet és ötletet belevinni a hivatásos produkciókba. Ez az a recept, amellyel a műtermi felvételeket a jövőben vonzóbbá és érdekesebbé lehet tenni. Az amatőrismus fokozódó térhódításának is ez a magyarázata: egyénit, érdeket, ötletet visz felvételeibe, amelyet az egyén a maga felfogásának megfelelő formáik között alkalmaz és valósít meg.

Eddig a levél amelynek irányával nézeteink többé-kevésbé megegyeznek. Nem hallgathatjuk el azonban, hogy gyakran éppen a megfelelő szakértelm hiánya válik okozójává annak a dekonjunkturának, amelyet egyik-másik kevésbé szakképzett, vagy épen-ség-

gel gondatlan fényképész az amatőrizmusra, gazdasági válságra és nem ritkán a közönségre hárít át. Egy ehhez hasonló megemlítésre méltó dolog a fényképek tartósságának kérdése. Szinte napirenden lévő panasz a közönsége körében, hogy egyes fényképek az idő folyamán elhomályosodnak, megfakulnak, sőt egyenesen kivehetetlenné válnak. A fényképmásolat kezelése van más olyan kényes, mint a napfény-másoló papírok idejében. Bármilyen tökéletes emulzióju legyen is a használt műfényképpapír, hanyag kezelés által a fénykép tartósságának rovására megy. A kidolgozó-eljárásunk ilyenformán legfontosabb kérdésévé válik a képek fixálása és kimosása. Annak ellenére, hogy a pozitív eljárásnak a fenti két folyamat a legkönnyebb munkálata, mégis itt történik a legtöbb hanyagság.

A fixáló fürdő elsőrendű fontossága az, hogy friss helyen legyen. A fixálás megkezdésekor ugyanis egy oldhatatlan ezüst vegyület (thio-szulfát) keletkezik a képrétegben. Ezt a vegyületet a kihasznált fixáló többé nem képes feloldani, bármeddig is álljon a kép benne. Ezért aztán az ilyen képek aránylag rövid idő múlva elhalványodnak és foltosakká válnak. A tökéletes fixálás tehát, amely az ezüst vegyületet fel tudja oldani, csakis a kellő erejű friss fixáló fürdő alkalmazása által érhető el. Ha tömegmunkát végzünk és ilyenformán az előhívás és fixálás között ecetsavas megszakító fürdőt használunk, úgy legfeljebb 100—110 db. levelezőlap nagyságú másolatot fixálhatunk egy liter savanyu-fixáló fürdőben. Ha nagyobb méretű képről van szó, természetesen ennek megfelelően kevesebb számú képet fixálunk a fenti fürdőben. Ez minden anyagi áldozat nélkül is könnyen véghez vihető: egy liter savanyu fixáló 200 gr. fixáló nátronnal és 20—25 gr. káliummetabiszulfittal elkészítve mindössze néhány

Hirdessen az

„Ipari Élet”-ben

lebbe kerül, amelynek megtakarítása a fokozott kihasználás által több kárt jelent, mint hasznot.

Fixálási eljárás

Az eljárásnak legkevesebb tíz percet kell igénybe vennie, vastagabb papírok esetében azonban 15-20 perc is lehet. A fixálóban bedobott képekről nem ajánlatos megfedkezni, sőt gondoskodni kell a másolatok sűrű forgatásáról is. A fényképeken később feltűnő foltok gyakran vezethetők vissza arra a körülményre, hogy a másolatok a fixálóban összetapadnak és így a már említett ezüstvegyület nem oldódhatott fel azokon a helyeken. Az előhívóból a képrétegben maradt alkáliákat a fixáló előtt ecetsavas megszakító fürdő savtartalma közömbösíti. Enélkül az alkáliák a fixálóba kerülnének, amelyeknek közömbösítésére a fixáló savanyu összetétele rövidesen elhasználódnék és az ilyen formán beállott kénkiválás a fixálót további használatra idő előtt alkalmatlanná tenné.

A másolat kidolgozása

A másolási eljárás befejezése a kimosás. A kimosás ideje tökéletes rendszerű, folyton folyó és forgató vizsugárral legalább 1/2 órát kell hogy tartson. Ha fenti módszer nem vehető igénybe, úgy az időtartam ötpercenként 12-szer váltott viz.

Ennek azonban a lehető legalaposabban kell végbe mennie, mert elégtelen kimosás következtében a képrétegben bizonyos mennyiségű fixáló-nátron maradhat vissza, amely a másolatot teljes használhatatlanná teszi. Ezért tanácsos a kimosott képeket ellenőrizni néha, hogy vajon valóban mentesültek-e a fixáló maradványaitól? A legalkamasabb ennek megállítására a következő: 1 liter desztillált vízben feloldunk 1 gr. kálium-permanagátot és 2 gr. nátrium-hidroxidot. Ebből az oldatból 5-6 cseppet teszünk tiszta vízzel töltött menzurába és a kimosott képekről lefolyó vizet ebbe csepegtetjük. Ha a képekben a legcsekélyebb fixálónátron van jelen, a lila színű oldat azonnal zöldes-szürke színbe megy át. Ilyen esetekben a mosást tovább kell folytatni.

Az ilyen és ehhez hasonló részletekkel is foglalkoznia kellene minden műtermeknek, mert gyakran a fixálás és kimosás gondos kivitelétől függ egy-egy fényképésműterem jóhírneve is.

HÍRLEK

— **Országos kongresszusra készülnek az oradeai szabóiparosok.** Az országos szabóipari kongresszust előreláthatólag augusztusban tartják meg, ahol a szakmai sérelmeket fogják megvitatni, így a szövetkezeskedők konkurenciáját, valamint a kontár- és betegségélyző kérdést is. A kongresszus emlékiratban a közterhek leszállítását is kérelmezni fogja.

— **Vizsgáznak a brașovi iparosok.** A vizsgai jogosultsággal rendelkező brașovi pék, borbély, fodrász, pincér és molnár munkaadók és munkások június 9-én vizsgáznak a munkakamarán. A nemjelentkezők ellen a törvényes eljárást megindítják.

— **Megalakult a turdai Szabóipari Munkaadók Szindikátusa.** A turdai szabóipari munkaadók szindikátusba tömörültek, és a jogi személyiség megszerzésére a szükséges lépéseket megtették. A szindikátus elnöke **Tóth Sámuel**, alelnökei **Baciu Alexandru** és **Méhes Albert**, titkár **Tocaciu Simion**. Reméljük, hogy a szindikátus eredményesen fogja betölteni hivatását a kölcsönös szakmai érdekek terén.

— **Az arad-i Cipésziparosok Szindikátusa felvette a harcot a kontárok ellen.** Az aradi Cipésziparosok Szindikátusa külön szervezet létesített, amely kizárólag csak a kontárkérdés megoldása érdekében működik. A bizottság feladata: a kontárokat felkutatni és összeírni, egyúttal jelentést tenni róluk az illetékes munkaügyi hatóságnál. Ezt az eljárást a többi szindikátusnak is követnie kellene, mert csak ezen a módon remélhető a régen huzódó kontárkérdés végleges megoldása.

— **Ujra elmarad a satumarei betegségélyzőpalota felépítése.** A satumarei betegségélyzőpalota felépítése, amelynek költségeire annakidején 7 millió lejt tartalékoltak, az idén is elmarad. A bucurești-i betegségélyzőközpont által jóváhagyott költségvetés a satumarei betegségélyzőpalota felépítéséről egy szóban sem emlékezik meg. A szép terv tehát egyelőre, — nem tudni mi okból, — nem valósulhat meg ebben az évben sem.

— **Târgu-Mureși hírek.** A tg. mureși Kocsigyártók Ipartársulata rendes évi közgyűlése során egy temetkezési vagy anyagbeszerzési szövetkezet megalakításának lehetőségével foglalkozott. Az első javaslatot a vita során elvetették, az anyagbeszerzési összefogás tekintetében határozat nem jött létre, az elvet azonban a választmány meggondolás tárgyává tette és elgondolásait annakidején az egyesület elé fogja terjeszteni. Tg. Mures városi tanácsa az ipar előmozdítása céljából hajlandó az érdekelteknek minden lehető könnyítést megadni, így például előnyös feltételek mellett esetleg ingyen-teleket, adó- és illeték kedvezményeket, valamint kedvezményes áru villamosáramot. Az érdeklődőknek részletes tájékoztatást ad a városi tanács.

— **Satumare munkabírósa-gof kap.** Satumarera munkabírósa-gofot neveznek ki, illetőleg a minisztérium önállósítani fogja az eddigi satumarei munkakamarai kirendeltséget és mellé munkabírósa-gofot is létesít. Satumare iparossága már rég nélkülözi ezt az intézményt.

— **A munkanélküli segély ügye.** Egyes munkásbiztosító pénztárak tagjaiktól az 1937 decembertől 1938 áprilisig terjedő időszakokra is követelik az 1%-os munkanélküli segélyt, amely kérésnek azonban nincs törvényes alapja. A központi társadalombiztosítási pénztár mellett működő felebbezési bizottság kimondta, hogy ez az illeték ebben az időszakban nem kötelező, csak ha kifejezetten vállalta az illető.

— **Munkakamarai hírek.** A munkaügyi minisztérium rendeletet adott ki, amely szerint a szakkamarák ezentúl a minisztérium irányítása és ellenőrzése mellett működnek. Az ellenőrzésre a minisztérium képviselőt küld ki, aki szükség esetén közbeléphet és kérheti egyes intézkedések végrehajtásának felfüggesztését. A munkakamarák állami intézmények, tisztviselői /köztisztviselőik. A munkaügy ellenőrzését az erre a célra létesített ellenőrző szerv — *Serviciul de inspecție a muncii* — látja el, amely közvetlen vizsgálatokra, szemlékre és kiszállásokra jogosult. Reméljük, hogy a kívánatos együttműködésnek az ellenőrző tényezők, a vállalatok és a szak szervezetek között nem lesz akadálya. A munkaügyi minisztérium ugyanakkor elhatározta, hogy a képesítési okiratok, iparendélyek, mester- és munkakönyvek kiszolgáltatását, illetve becserélését a munkakamarák hatásköréből kiveszi és ezt a jogkört a munkaügyi felügyelőségekre ruházza át. A törvénytervezet elkészült, amelyet megszavazása után az ország összes inspektorátusaihoz megküldenek, egyúttal bizottságot létesítenek annak eldöntésére, hogy milyen rokonszalmák azok, amelyek egyetlen ipar gyűjtőfogalma alá tartoznak.